

Raka besked!

Om kommunernas stöd till barn
som växer upp i familjer med missbruk

RAPPORT 2013

PUBLICERAD AV IOGT-NTOs Juniorförbund,
Box 12825, 112 97 Stockholm
REDAKTÖR OCH SKRIBENT Helena Wannberg
BILDER (där inte annat anges) Pixhill.com
LAYOUT Pontus Landström
ISBN 978-91-85357-15-4
TRYCK Larsson Offsettryck, Linköping 2013
E-POST info@junis.org TELEFON 08-672 60 70

MILJÖMÄRKT Larsson Offsettryck 341 298

Raka besked för barnens skull!

För tionde året i rad är det dags för IOGT-NTOs Juniorförbund att redovisa hur det ser ut med kommunernas stöd till de barn och unga som växer upp i familjer med missbruks-/riskbruksproblematik.

Enkätens resultat är ingen uppmuntrande läsning, snarare tvärtom. Genom att som vanligt fråga alla kommuner runt om i landet får vi än en gång bekräftat att bara en bråkdel av de barn och unga som har en självklar rätt till stöd också får det. I de 236 kommuner som svarat på den enkät som rapporten bygger på kan vi konstatera att endast 1,4 procent av de aktuella barnen nås av de stödgrupper som kommunerna erbjuder, en minskning med 0,2 procentenheter sedan den senaste rapporten publicerades 2012.

Vår förhoppning är dock att årets rapport, trots de nedslående siffrorna, ska fungera som en tankeväckare, men även en sporre för de politiker, tjänstemän, ideella krafter och andra som vill agera för att förändra denna situation.

Den vill leverera **Raka besked**, inte bara om att situationen är långt ifrån tillfredsställande och måste ändras till det bättre, utan också **Raka besked** och tips, till dem som står i begrepp att starta ny eller utveckla befintlig stödverksamhet.

Genom att inte bara presentera kalla siffror vill vi med artiklar och reportage visa exempel även på det goda arbete som görs; Ta del av utvecklingsarbetet i Uppsala, upplev känslan av kraft på skolorna i Kolsva och lär dig mer om behovet av utvärdering av de stödgrupper som finns.

Vår övertygelse är att allt kan bli bättre. Vi hoppas att rapporten kan vara ett praktiskt verktyg när det gäller kunskapsspridning och även ge idéer till beslutsfattare och praktiker runt om i hela landet. På så sätt kan vi i framtiden ge **Raka besked** till de barn som lever med vuxna som dricker för mycket; ni är i fokus, ni får stöd, ni är viktiga!

IOGT-NTOs Juniorförbund, Junis

Catharina Sandberg
förbundsordförande

Christer Wik
vice förbundsordförande

Inledning

IOGT-NTOs Juniorförbund, Junis, arbetar sedan flera år för att samhället ska öka stödet till de barn som växer upp med vuxna med alkoholberoende. Enligt en rapport från Folkhälsoinstitutet beräknar man att det finns omkring 385 000 barn som växer upp i familjer med riskfylld alkoholkonsumtion. (*Barn i familjer med alkohol- och narkotikaproblem, Statens folkhälsoinstitut, 2008:28.*) Tidigare beräkningar har menat att minst 200 000 barn växer upp med missbruk, men enligt dessa nya siffror vidgar man alltså begreppet och talar även om de barn som lever i familjer där alkoholkonsumtionen inte nödvändigtvis har blivit till ett missbruk, men där det ändå finns risker för att barnen far illa.

Erfarenheterna visar att barn som lever med missbruk behöver möjlighet att prata om hur de har det, och på olika sätt får uppleva att det inte är farligt att sätta ord på sina känslor eller "avslöja" att mamma eller pappa dricker. Barnen behöver stöd för att stärka sin självkänsla, känna trygghet och få verktyg för att leva sina egna liv så bra som möjligt. Att vara barn till missbrukare innebär en ökad risk för såväl egna missbruksproblem som ångestproblem och andra psykologiska problem. Det finns inga enkla förklaringar till den ökade risken, men forskning visar att både uppväxtmiljö och ärftliga faktorer påverkar. Med kunskap om allt detta är det av yttersta vikt att vuxensamhället på olika sätt arbetar för att stötta dessa barn, och bidrar till att de får en bra start i livet.

Ett sätt att ge stöd till barnen är att erbjuda grupper där man får träffa andra i en liknande situation. En studie där Ersta Vändpunktens gruppverksamhet utvärderas visar att 90 procent av de deltagande barnen och ungdomarna upplevde verksamheten som positiv. Deltagarna uppgav

att de fått nya verktyg och kunskaper att hantera sin vardag. De upplevde även stärkt självbild och självkänsla.

I en stödgrupp kan man med hjälp av lek, skapande och kunskap arbeta med att bli av med den skuld, skam och känsla av att vara ensam som dessa barn ofta känner. Barnen har ett stort behov av att få vara just barn – att slippa ta ansvar för sina föräldrar, och istället göra saker som de själva tycker är roliga och som de mår bra av.

Föreningsliv kan vara en annan sorts andningshål för många barn. Föreningsliv och övrig fritidsverksamhet som vänder sig till barn bör självklart vara helt fri från alkohol och andra droger. För barn med missbrukande föräldrar kan dessa drogfria miljöer få en extra dimension.

”Erfarenheterna visar att barn som lever med missbruk behöver möjlighet att prata om hur de har det.”

Omfattningen av alkoholskadorna i ett samhälle beror på hur mycket alkohol som dricks. En ökning av den genomsnittliga alkoholkonsumtionen ger en ökad konsumtion i alla grupper, vilket leder till att allt fler blir storkonsumenter och missbrukare. Detta innebär också att fler barn får en förälder som dricker för mycket. En restriktiv alkoholpolitik behövs för att hjälpa de barn som far illa av missbruk. En politik som ska förebygga framtida alkoholberoende måste också erbjuda drogfria miljöer och aktiviteter för barn och ungdomar, samt se till att det är svårt för minderåriga att få tag på alkohol.

IOGT-NTOs Juniorförbund, Junis, vill påverka opinion och beslutande organ i samhället för att i största möjliga utsträckning begränsa skadeverkningarna av alkohol,

narkotika och andra beroendeframkallande medel. Vi vill att alkohol- och narkotikaskadade får rehabilitering och bättre levnadsvillkor. I detta arbete är barnen vår främsta prioritet. I vår egen verksamhet vet vi att vi dagligen möter många barn som lever med missbruk, även om vi sällan vet exakt vilka dessa barn är. Men genom att öka kunskapen bland våra ledare och våga prata även om ”hemliga” saker som alkoholproblem, kan vi bli ett bättre stöd, för alla barn. Junis verksamhet bygger på att barnen får vara barn, och vi vet att detta i sig kan vara en hjälp för de barn som far illa på grund av alkohol och andra droger. Att alla våra aktiviteter är drogfria kan också bli en viktig förebyggande åtgärd – barnen får kunskap och självkänsla för att kunna göra egna, medvetna val senare i livet.

”En politik som ska förebygga framtida alkoholberoende måste också erbjuda drogfria miljöer för barn.”

För att ta reda på vilket stöd som finns idag för barn med alkohol- och drogberoende föräldrar, har Junis skickat ut enkäter till alla landets kommuner. Med hjälp av dessa har vi försökt skapa en bild av hur många stödgrupper som finns, och hur många barn som nås av dessa. I den här skriften redovisar vi resultatet av årets undersökning, som vi jämför med tidigare års resultat.

I årets rapport ger vi flera exempel på hur barn kan få stöd, både brett och mer riktat. Men vi berättar också om forskning och kartläggningar som visar att barn inte får det stöd som de har rätt till – inte ens när föräldrarna får behandling för sitt beroende. Förhoppningsvis kan dessa exempel och fakta bidra till en förändring. ■

Genom att öka kunskapen och våga prata om "hemliga" saker, kan vi bli ett bättre stöd för alla barn.

Vuxnas drickande påverkar

Enligt Folkhälsoinstitutets kartläggning växer 385 000 barn upp i familjer med riskfylld alkoholkonsumtion, så kallat riskbruk (*Barn i familjer med alkohol- och narkotika-problem, Statens folkhälsoinstitut, 2008.*)

I Folkhälsoinstitutets rapport slår man fast att barn till föräldrar med hög alkoholkonsumtion löper ökad risk för egna problem. Om det finns flera så kallade riskfaktorer, som exempelvis psykisk sjukdom, så kan dessa förstärka varandra och öka risken för ohälsa. Riskerna för att barnet far illa kan däremot minska om det finns flera så kallade skyddsfaktorer, som trygg närmiljö, bra förskola och skola, bra kontakt med andra vuxna och så vidare.

En *riskfylld* alkoholkonsumtion är inte detsamma som *missbruk*. (Enligt tidigare beräkningar växer 200 000 barn upp med missbruk.) Men även ett riskfyllt drickande påverkar barnet. Även i ett hem där föräldern ännu inte är fast i ett missbruk eller beroende kan ett barn bevittna våld i fyllan, eller känna stor oro för den berusade föräldern. För IOGT-NTOs Juniorförbund är det positivt att ta ett större grepp i denna fråga, och se hur vuxnas alkoholkonsumtion påverkar barn. ■

I samband med denna rapportens pressläggning släpptes nya rapporter som visar att barnen som är anhöriga till föräldrar med missbruk kan vara fler än vi hittills trott. Kartläggningen pågår och delrapporterna presenteras av Nationellt kompetenscentrum Anhöriga. www.anhoriga.se

Flera namn, samma barn

Barn till missbrukare, barn till alkohol- och drogberoende, barn som har en förälder som dricker för mycket...

Det finns många sätt att skriva om de barn och ungdomar som den här rapporten handlar om. De som jobbar med dessa barn väljer, av olika skäl, olika benämningar. Det är också därför den här rapporten använder olika definitioner. Det viktiga för IOGT-NTOs Juniorförbund är att barnen får det stöd de har rätt till, inte vilken definition man väljer.

En trygg närmiljö bidrar till att riskerna minskar att barn far illa av missbruk i familjen.

Har man tankarna på annat kan det vara svårt att klara skolan. För vissa barn rör tankarna mamma eller pappa som dricker för mycket.

Skolan som ger förutsättningar att klara livet

Det ska kännas gott att komma till skolan. Så kan man sammanfatta målet för Elevhälsan i Kolsva.

– Det ska finnas många vägar för en elev att få stöd om man mår dåligt för något i skolan eller i livet i övrigt. Många på skolan behöver känna ett engagemang kring eleverna, menar rektorn Johan Hallberg.

Kolsva skolområde, i den gamla bruksorten utanför Köping i Västmanland, har de senaste åren blivit rena rama vallfartsorten för dem som vill lära sig mer om ett framgångsrikt arbete med elevhälsa i skolan. Kolsva har nämligen lyckats. Vårterminen

2012 gick alla niondeklassare på Malmaskolan ut med behörighet till gymnasieskolan. Även de fyra närmaste åren har behörighetsgraden legat mellan 96 och 97 procent, att jämföra med ett riksgenomsnitt på drygt 87 procent. Tidigare var det däremot enbart 85–90 procent av eleverna i Kolsvas nior som gick ut med gymnasiebehörighet.

Men vad har skolresultat med elevhälsa att göra? För Johan Hallberg är sambandet självklart:

– Om man har det bra i skolan så ger det bättre förutsättningar för att få goda resultat. Klarar man skolan så har man i sin tur ett bättre skydd för att klara sig vidare i livet.

Tänker brett

Det förändringsarbete som Kolsva skolområde inledde 2005 handlar alltså både om att eleverna ska må bra till kropp och själ – och att klara kunskapskraven. Skolområdets två rektorer Johan Hallberg och Gun-Marie Persson beskriver det hela som ett skolkulturarbete, som börjar med en diskussion kring vilka trygghetsvärden man vill att skolan ska förmedla.

– Man ska fråga sig ”hur känns det när man kliver in på skolan?”, förklarar Johan Hallberg.

Det skolorna i Kolsva gör, är att tänka brett. Man är väl medvetna om att det finns olika sorters problem som eleverna

och deras familjer kämpar med, men Elevhälsans uppgift är inte att enbart rikta in sig på ett urval problemgrupper.

– Vi arbetar främjande för alla elever, förklarar Johan Hallberg och berättar att varje elev har ett samtal med sin mentor eller kontaktlärare varje dag. Genom

”Vi arbetar främjande för alla barn.”

att skapa relationer får man en fin grund att stå på. Då blir det också lättare för eleven att berätta om något som är jobbigt, eller för läraren att ställa en fråga.

Att det finns elever som växer upp med just vuxna som dricker för mycket eller lider av psykisk ohälsa, är Johan Hallberg och hans kollegor medvetna om. I vårt samtal märks det att Kolsva-rektorn är väl insatt i hur dessa barn kan ha det, och hur hemmiljön kan påverka skolan. Det finns många saker att vara uppmärksam på.

– Det kan exempelvis vara så att lärarna upplever att kommunikationen med föräldrarna inte fungerar. Man kanske inte får svar på mejl eller telefonsamtal. En sådan situation kan vi ta upp i Elevhälsan och då funderar vi på hur det fungerar i övrigt kring den här eleven. Hur ser det ut på rasterna, kommer eleven i tid till skolan och så vidare?

Det Elevhälsan sedan gör är att fundera över vem i gruppen som har bäst kontakt med just

den eleven. Den personen får i uppgift att skapa en relation med eleven och ganska snart får man bekräftat om det finns ett problem, menar Johan Hallberg. Då kan man gå vidare med ett samtal med elevens kontaktlärare.

– Vi kan förklara att ”detta tror vi är viktigt för Kalle eller Lisa”. Kanske handlar det om att inte lasta eleven för att hen inte får med sig underskrivna lappar tillbaka eller kommentera att mamma aldrig svarar.

Hälsar på morgonen

I Kolsva har ungdomsgården flyttat in i skolan, så att personalen där träffar alla elever på dagarna, när det är rast, och på kvällarna när ungdomsgården håller öppet. En insats kan vara att ungdomsgårdens föreståndare – som är en del av Elevhälsan – får till uppgift

att ha lite extra fokus på en elev, hälsa ordentligt på morgonen och stärka just det barnet. Bemötande av eleverna är grundläggande för hela skolgången, förklarar Johan Hallberg och berättar om forskning kring de elever som stannar hemma från skolan, eller hoppar av. Det som ofta startar det hela är att eleven känner sig illa bemött. En elev som blir utskäld för att skolka får en dålig känsla inför den läraren och vill undvika denne i fortsättningen. Eleven riskerar att få dåligt rykte bland andra lärare och så är den negativa spiralen igång.

– Man bör fråga sig vad som är mest effektivt för att få en elev att komma till skolan? En utskällning eller stöd?

Ibland kan istället duktighet, en vilja att smälta in och vara till lags vara tecken på att en ung

Bild: Linnéa Pettersson/Sveriges Radio

Hela personalen är involverad i arbetet med att få barnen att må bra i skolan i Kolsva. Både ungdomsgårdens föreståndare Ann-Cathrin Jansson och rektorn Johan Hallberg är en del av elevhälsan.

människa inte alls mår speciellt bra. För barn som lever med missbruk benämner man ibland dessa egenskaper som Hjälten och Tapetblomman.

– Om man ska se till statistiken så handlar detta ofta om flickor, säger Johan Hallberg som konstaterar att det finns många stressade flickor i skolan idag – som kan känna stress av flera anledningar.

– När man har frågat dessa flickor ”vad skulle du behöva för att minska stressen” så är svaret: Någon vuxen som säger ”Vi löser det här tillsammans, jag kan hjälpa dig. Det ordnar sig.” De säger inte att de behöver en iPad i varje hand.

Behöver fortbilda

Men hur mycket ska egentligen lärare behöva göra? Är de inte främst pedagoger? För Johan Hallberg är det en gammaldags syn att se lärarna som några som enbart ska undervisa. Sedan 1994 säger läroplanen att skolan även har en fostrande uppgift, och det är tydligt formulerat att skolan ska kompensera föräldrars bristande stöd för barnen.

– Är man lärare så har man gått in i ett yrke där man har det uppdraget. Sen kan jag acceptera att man inte känner sig trygg i den rollen, men då behöver vi utbilda och fortbilda personalen.

Skolorna i Kolsva har även samverkan med exempelvis Majblomman, för att kunna stötta elever från familjer som har det tufft ekonomiskt. Man har även

ÖPPNA MÖTEN TRE GÅNGER I VECKAN

Kolsva skolområde består av Malmaskolan, i tätorten Kolsva, och Odensvi skola i glesbygden. Skolområdet har omkring 530 elever och 95 anställda. I Kolsva kommun del bor 4 500 personer.

Tre gånger i veckan har en grupp inom Elevhälsan morgonmöte, som lärarna kan komma till. Då träffas rektor, skolsköterska, specialpedagoger, studie- och yrkesvägledare, skolkurator och speciallärare. Vid ett längre veckomöte med Elevhälsan deltar även skolpsykolog, skolläkare, talpedagog, socionom samt fritidshemmets och ungdomsgårdens föreståndare.

ett gott samarbete med socialtjänsten. I en undervisningsgrupp på Malmaskolan finns elever som behöver extra stöttning, och där jobbar en socionom tillsammans med lärarna.

– Vi kan även hänvisa en del elever till de stödgrupper som finns för exempelvis barn som lever med missbruk. Det är flera elever som har mått väldigt bra av att gå i de så kallade DROPP-grupperna¹, säger Johan Hallberg.

Man kanske får intrycket att arbetet med Elevhälsan alltid har varit enkelt, men även i Kolsva tog det tid att få det nya

I skollagens förarbeten slås det fast att skolan har ett kompensatoriskt uppdrag beträffande de barn som har sämre förutsättningar.

tankesättet att få fäste. Till en början kom inte en enda lärare till de öppna morgonmöten som Elevhälsan erbjöd. 2007 införde man nya rutiner, då det blev obligatoriskt för lärarna att vända sig till Elevhälsan efter utvecklings-samtalen om de hade elever som inte klarade kunskapsmålen. Då visade det sig att alla lärare hade någon sådan elev, och de upptäckte att samtalen med Elevhälsan var givande och att det kunde stärka dem i deras arbete.

– En lärare kommer till Elevhälsan med ett dilemma, en frustration och ibland med en känsla av otillräcklighet som lärare. Därför är det viktigt att

läraren får stöd, och inte behöver känna sig dålig för att något inte fungerar med en elev.

Kolsvaskolorna jobbar utifrån att stärka det som fungerar, och man försöker vara flexibla – även när det gäller själva pedagogiken.

– Skolan går ofta igenom uppgifterna på *ett* sätt, vi förhör på *ett* sätt. En lärare som istället får öva på sin pedagogiska repertoar blir mer flexibel.

Om en elev inte klarar skolans kunskapsmål är det tydligt vems ansvaret är, menar Johan Hallberg:

– Då har vi misslyckats med att möta den eleven på rätt sätt.

Så här långt verkar dock Kolsva

lyckas bra. Och det är inte bara skolresultaten som förbättras. En del i Elevhälsans arbete är att genomföra en enkät med eleverna. En av frågorna lyder ”Vem kan du vända dig till?”. Nuförtiden består inte svaren av någon enstaka lärare, kurator eller skolsköterskan som de kan känna förtroende inför.

– De flesta elever skriver en hel bunt med människor.

Ett väl godkänt betyg. ■

Fotnot 1: DROPP är en verksamhet som stöttar barn och ungdomar, 9-18 år, till missbrukande föräldrar eller andra närstående. Dessutom finns Skilda världar, för barn och tonåringar som har föräldrar som inte bor ihop eller som

FÖRSTÄRKT ELEVHÄLSA

Elevhälsan i Kolsva är på flera sätt ovanlig. Elevhälsan vid Sveriges skolor arbetar ofta utan tydliga mål, har ett otydligt ledarskap och där olika kulturer lätt utvecklas i samarbetet med övrig skolpersonal. Det framgår av en kartläggning av arbetet för elever i behov av särskilt stöd i Sveriges skolor, genomförd av forskare vid Umeå universitet på Skolverkets uppdrag.

Som ett sätt att förändra detta genomför Skolverket, på uppdrag av regeringen, en satsning under åren 2012–2015 för att förstärka elevhälsan. Uppdraget omfattar att bidra till personalförstärkningar inom elevhälsan, fortbildningsinsatser, ta fram stödmaterial och utarbeta modeller och indikatorer för att följa upp kvalitet och tillgång till elevhälsa.

Rektorn Johan Hallberg från Kolsva är en av dem som arbetar med satsningen. Skolorna i Kolsva tar emot många studiebesök, som ett sätt att sprida sin modell att arbeta med Elevhälsan.

Källa: Skolverket

är skilda. Grannkommunerna Köping, Arboga och Kungsör samverkar kring stödgrupperna. Reportage om DROPP-grupperna finns i Junis rapport, 2006, www.junis.org.

Bekräfta barnen!

– Det finns rädslor bland professionella kring hur de ska förhålla sig till unga som lever med missbruk och psykisk ohälsa. Det menar Sandra Patel, socionom på föreningen Maskrosbarn. Med utgångspunkt från ungas egna erfarenheter efterlyser de tydligare rutiner, en stärkt barnrätt – och inte minst ett varmare bemötande av barn och ungdomar.

När Maskrosbarn intervjuade 50 ungdomar mellan 14 och 19 år som lever i familjer med missbruk och psykisk sjukdom blev resultatet ganska nedslående – men kanske inte helt oväntat. 73 procent av ungdomarna känner sig inte lyssnade på av myndigheter och 80 procent har inte fått berättat för sig av en vuxen om sin förälders diagnos eller sjukdom. Dessutom är det hela 94 procent som inte känner till barnkonventionen och sina rättigheter. Resultaten presenterades i februari 2012 i rapporten ”Frågar man inget får man inget veta”.

– Vi fick ett väldigt stort gensvar på rapporten, berättar Sandra Patel som det senaste året tillsammans med sina kollegor och

ideella inom Maskrosbarn har förmedlat sitt budskap till vuxna inom berörda yrkesgrupper på allt från rikstäckande konferenser till föreläsningar i kommuner.

– Det finns ett stort behov av att få kunskap om hur man kan hjälpa barn och ungdomar på rätt sätt, konstaterar Sandra Patel som betonar att de unga själva inte har kunskapen om vilken hjälp de kan – och har rätt – att få.

Behöver fortbilda

Den kanske viktigaste slutsats som Maskrosbarns rapport kommer fram till, är hur viktigt det är med bemötandet av de barn och ungdomar som har kontakt med vuxna inom skola, socialtjänst, psykiatri och missbruksvård i samband med att en förälder dricker för mycket eller är psykiskt sjuk.

– Ungdomarna vill bli bemötta på ett varmt och medmänskligt sätt, de vill bli tagna på allvar och bekräftade i sina känslor.

Sandra Patel upplever att osäkerheten är stor bland lärare när det gäller hur man ska agera kring elever som lever med missbruk och psykisk ohälsa. Här blir ofta

Barn och ungdomar som lever med missbruk behöver få information om vilket stöd de som barn har rätt att få, menar Sandra Patel som har varit med och startat Maskrosbarns egna stödgrupper.

de egna rädslorna ett hinder för att ställa frågor till eleven. Detta vore möjligt att hantera om lärarna hade uppbackning, och det fanns rutiner för hur man ska stötta dessa barn. Detta är något som oftast saknas på skolorna idag. Även psykiatri saknar många gånger rutiner, menar Sandra Patel, och konstaterar att barnen och deras rätt till information och stöd ofta faller mellan stolarna när en förälder får vård eller behandling.

– Vi har träffat barnombud inom psykiatri och missbruksvård som inte alls möter barn.

Vi anser att man måste bjuda in barn till ett enskilt möte, därefter kan man ha ett gemensamt möte med barn och förälder.

Känner sig inte sedda

Maskrosbarns rapport visar att många unga upplever att de inte blir sedda i mötet med exempelvis psykiatri och missbruksvård. Barnen har massor av frågor kring vad som händer med föräldern, och de vill få veta. Sandra Patel och hennes kollegor tycker att barnens rätt måste stärkas – de behöver inte minst få information om vilket stöd de som barn

har rätt att få. För att kunna få detta behöver personalen i sin tur ha kunskap om var barnen kan få hjälp och stöd, exempelvis i olika stödgrupper.

Nya lagen ett luftslott

Från och med den 1 januari 2010 infördes nya bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen¹, även kallat Lex Therese efter Maskrosbarns grundare Therese Eriksson. Den nya paragrafen säger att alla som behandlar

vuxna med missbruksproblem, psykisk sjukdom eller allvarlig fysisk sjukdom är skyldiga att ta reda på om det finns barn i familjen och se till att de får information, råd och stöd.

Men Maskrosbarn kallar idag Lex Therese för ett luftslott. Sekretesslagar och föräldrarnas veto när det gäller insatser och information till barnet väger tyngre.

– Det behövs en mer tvingande lagstiftning för att barn ska få rätt till information och stöd,

MASKROSBARN: LÄGER OCH HANDLEDNING

- Föreningen Maskrosbarn är en ideell anhörigorganisation som stödjer ungdomar som har föräldrar som missbrukar eller är psykiskt sjuka. Maskrosbarn grundades 2005 av Therese Eriksson och Denise Madsen, som ett projektarbete på gymnasiet.
- Man genomför ett stort antal föreläsningar för vuxna som möter barn och ungdomar i sin yrkesroll, och har även tagit fram ett handledningsmaterial för skolpersonal.
- I Stockholm och Göteborg har man egna stödgrupper som jobbar utifrån en egen metod som sträcker sig över flera år.
- Maskrosbarn genomför flera läger varje år för ungdomar där man dels har övningar och samtal kring teman som har med missbruk och psykisk sjukdom att göra, dels gör olika roliga, självstärkande och utmanande aktiviteter.
- Maskrosbarn samverkar även med Socialstyrelsen kring ett utvecklingsarbete i fem kommuner som ska stärka helhetssyn och samordnade stödinsatser till hela familjen. I detta projekt har Maskrosbarn en rådgivande funktion till de fem utvalda kommunerna med målet att lyfta och stärka barnets perspektiv i utvecklingsarbetet.
- Maskrosbarn driver även projektet "Pimp my soc" där man hjälper socialtjänsten i olika kommuner att inreda barn- och ungdomsanpassade samtalsrum.
- Rapporten "Frågar man inget får man inget veta" kan laddas ner som pdf på hemsidan.
- Mer information: www.maskrosbarn.org, kontakt@maskrosbarn.org

Att bli sedd av en stabil, trygg vuxen kan vara livsavgörande.

säger Sandra Patel som menar att om en förälder vägrar att låta exempelvis behandlaren ta kontakt med barnet, då innebär det att föräldern istället behöver motiveras bättre för

att förstå varför det är viktigt.

Maskrosbarns rapport visar att det är vanligt att barn och ungdomar till föräldrar med missbruk och psykisk ohälsa följer med den vuxne till exempelvis beroendecentrum och psykiatriakuten. Men de blir knappt tillfrågade om hur de själva mår, eller erbjudna stöd.

– Vi på Maskrosbarn upplever att de som jobbar inom missbruksvården inte ser det som sitt uppdrag att stötta barnen.

Det finns också en inställning

att barnen skulle ta skada om man pratar om förälderns missbruk eller diagnos.

– Men barnen lever med det

”Det finns ett stort behov av att få kunskap om hur man kan hjälpa barn och ungdomar på rätt sätt.”

här 24 timmar om dygnet, det är ofta de som ringer till akuten och tar hand om föräldern när det krisar, påpekar Sandra Patel.

Ungdomarna i rapporten upplever att vuxna gärna vill linda in saker för att vara snälla. Men resultatet blir att de unga känner att de vuxna inte vågar prata om de här frågorna, och inte heller klarar av att lyssna till det som finns att berätta. Ungdomarna säger själva att de vill ha raka besked och att saker och ting nämns vid sina rätta namn –

annars blir de bara mer oroliga.

Något som också framkommer tydligt när de unga själva får berätta hur de upplever kontakten med skola, socialtjänst, missbruksvård och psykiatri, är hur viktigt det är att ge barnen bra förutsättningar för att kunna och vilja berätta. Här kan det handla om hur man inreder ett samtalsrum så att det ska kännas så tryggt och bekvämt som möjligt.

– Det bör alltid finnas ett rum som är barn- och ungdomsanpassat.

Dessutom är det betydelsefullt hur den vuxne betar sig i kontakten med barnen och ungdomarna. Sandra Patel menar att det är viktigt att inse att ett ord som respekt kan betyda olika saker för unga och vuxna. Personal inom socialtjänst och vård kan vara bra på att följa regler och lagar, men missar kanske sådant som är avgörande för om en ung person känner förtroende och känner sig delaktig.

Bild: Maskrosbarn

Genom Maskrosbarns projekt ”Pimp my soc” får socialförvaltningar hjälp med att skapa barn- och ungdomsanpassade samtalsrum. Här har Mia Körsner och Marina Quiero skapat ett rum på temat storstadspuls.

– Det kan handla om en sådan sak som att man inte ska sitta och anteckna under ett möte. Barnen vill kunna känna att den vuxna visar ”nu lyssnar jag på dig”, säger Sandra Patel, som i sitt arbete kan följa med ungdomar när det ska träffa socialtjänsten, för att stötta och fungera som en länk.

Hitta rutiner

Maskrosbarn jobbar på olika sätt vidare utifrån det resultat som rapporten gett. Att bidra till att öka kunskapen bland dem som jobbar inom skola, socialtjänst, missbruksvård och psykiatri och tillsammans hitta rutiner som stärker barnens rätt är viktigt. Det får Sandra Patel och hennes kollegor bevis på dagligen i kontakten med barn och unga. Hon beskriver att många av dem som kommer till Maskrosbarn inte har något eget ”jag”. De är mer vana vid att göra saker för andra, än att se att de själva kan ha egna behov.

– Vi måste se och bekräfta de här barnen för att kunna stärka deras självkänsla. Då kan de bryta sitt sociala arv och göra andra val i livet än föräldrarna gjort.

En förändring som kan börja med en enda vuxen som bemöter barnet på rätt sätt.

– Att bli sedd av en stabil, trygg vuxen kan vara livsavgörande. ■

Fotnot 1: Hälso- och sjukvårdslagen, 1982:763, nya paragrafen är 2 g.

Skaffa rutiner – och våga fråga!

Sandra Patels råd utifrån intervjuerna med ungdomar i Maskrosbarns rapport:

Skolan

- Prata inte bara om vad som händer i kroppen när någon använder alkohol och andra droger. Prata även om vad som händer i familjen om någon dricker för mycket eller mår psykiskt dåligt.
- Prata redan i förskolan om hur det kan vara att ha en förälder som dricker för mycket eller mår psykiskt dåligt.
- Öka kunskap och skapa rutiner för att se och stötta de barn som behöver det.
- Bjud in socialtjänsten till skolan så att både personal och elever vet vilka de är och vad de arbetar med.
- Våga se och våga fråga – många gånger!

Socialtjänsten

- Tro på det barnet säger, och var på barnets sida. Barnets egen sanning är det som du arbetar med.
- Öka kunskapen om hur ni bemöter barnet och arbeta aktivt med frågor kring bemötande av barn och ungdomar.
- Ge barnet förutsättningar för att kunna berätta – ett sätt kan vara att ha ett barn- och ungdoms- anpassat samtalsrum.

- Ge varje barn ett barnombud som kan finnas med barnet under hela processen.
- Informera varje barn om deras rättigheter i mötet med er, vad socialtjänsten gör och vilken hjälp som finns att få.
- Se till att varje barn får prata enskilt med sin socialsekreterare.

Missbruksvården och psykiatrin

- Se till att personalen har kunskap om hur barn påverkas av att leva i familjer med missbruk och/eller psykisk ohälsa.
- Ha tydliga rutiner för att se och upptäcka de här barnen.
- Ha tydligare rutiner för vem som pratar med barnen – det bör finnas en sådan ansvarig på varje avdelning.
- Bjud alltid in barn till enskilt möte samt ett möte som är gemensamt med föräldern.
- Om föräldern nekar att man ska ta kontakt med barnet – arbeta intensivt med att motivera föräldern. Ge barnet information om missbruk eller psykiska sjukdomar på annat sätt. Exempelvis genom att hänvisa till information på nätet.

Egna berättelser kan förbättra stödet

– Barn som lever i familjer med missbruk är väldigt utsatta, och vi är alla väldigt dåliga på att se dem. Trots att flera av dem själva tycker att de har visat att de behöver stöd. Det säger forskaren Karin Alexanderson som genomför en studie där man frågar barnen själva vilket stöd de har fått – eller skulle ha behövt få.

Det är Uppsala universitets sociologiska institution och Regionförbundet som tillsammans ska studera vilka svårigheter barn i missbruksmiljöer upplever, samt hur föräldrar med missbruksproblem uppfattar sitt föräldraskap.

Barnets perspektiv när det gäller missbruk är förhållandevis outforskat, men med hjälp av resultatet av studien och professionens erfarenheter hoppas man kunna utveckla stödet till både barn och föräldrar. 30 barn mellan 6 och 18 år som lever

med missbruk, samt 30 vuxna som har eller har haft ett eget missbruk, ska intervjuas.

Karin Alexanderson, som tillsammans med två kollegor genomför intervjuerna, har jobbat länge med barn till missbrukare. Innan hon kom till Uppsala universitet jobbade hon bland annat på Dalarnas forskningsråd med att ge stöd och utveckla barngruppsverksamheterna i Dalarnas kommuner.

– Stödgrupperna byggde mycket på eldsjälar och gruppverksamheten var inte något som kommunerna satsade på speciellt mycket, menar Karin Alexanderson.

Behov av kartläggning

Det finns ett behov av att kartlägga de behov som de här barnen har, hur det stöd som finns fungerar och av att utveckla

Barn tycker ofta att de visar att de behöver stöd.

stödet. De vuxna och barn som ingår i Uppsala-studien får man kontakt med bland annat via socialtjänsterna och stödverksamhet i länet men också via brukarorganisationer. Förhoppningen är

att även nå personer som inte har kontakt

med socialtjänsten, för att få en bredare bild av gruppens uppfattningar. Karin Alexanderson konstaterar att det inte är helt enkelt att hitta intervjupersoner eftersom missbruksproblematik är så starkt förknippat med skam och skuld och att prata om sitt föräldraskap kan kännas svårt.

Intervjuerna bygger på tre huvudfrågor; Hur har du haft det? Vad hade du behövt för stöd? Vilka är dina tankar om

hur stödet skulle kunna utvecklas? När vi talas vid har intervjuerna än så länge bara påbörjats, men Karin Alexanderson kan ändå göra vissa reflektioner:

– Det är bra att vuxna som

”De som jobbar med vuxna missbrukare tror jag är lite rädda för att ta upp frågan om föräldraskap.”

jobbar med barn frågar ”Hur är det med dig?”, men när det gäller de här barnen måste man gå djupare än så. Man kan behöva träffas många gånger, och bygga upp en relation för att få veta mer om hur de har det hemma.

Det är också uppenbart att de vuxna som missbrukar tänker väldigt mycket på och oroar sig för hur detta påverkar eller har påverkat barnen.

Barn kan bära på stora och tunga hemligheter, som de inte ska behöva bära ensamma. Bilden är hämtad ur boken "Om någon vrålar i skogen" av Malin Biller.

– De som jobbar med vuxna missbrukare tror jag är lite rädda för att ta upp frågan om föräldraskap. Men de här föräldrarna tänker ju på hur missbruket kan ha skadat barnen varenda dag och behöver ta itu med detta. Inte minst för barnens skull – de har ofta väntat länge nog.

Karin Alexanderson har även reagerat på berättelser som visar på brister i bemötandet från socialtjänstens sida. Hon menar att det finns oerhört mycket kompetens inom socialtjänsten. Tyvärr är det ofta unga och oerfarna socio- nomer som får jobb som handläggare inom barn- och familje- omsorgen, vilket ytterst är ett systemfel. Personalomsättningen är också stor vilket drabbar de barn som har behov av kontinuitet i sina vårdkontakter.

– Socialsekreterarnas arbetsvillkor behöver förbättras, och de behöver mer tid för att kunna ge

”Personalomsättningen är också stor vilket drabbar de barn som har behov av kontinuitet i sina vårdkontakter.”

de här barnen ett bättre stöd.

Förutom mer riktat stöd som stödgrupper, individuella samtal och liknande så behövs ett övergripande förebyggande arbete för att upptäcka och stötta barn som lever med vuxna som dricker för mycket, menar Karin Alexanderson. Samverkan mellan skola och socialtjänst kan vara ett sätt, men också att prata om alkohol och missbruk rent allmänt, med alla barn.

– Det gäller att se de här barnen tidigt. ■

INTERVJUER SKA LEDA TILL UTVECKLING

Projektet ”Barn i missbruksmiljöer” är ett samarbete mellan Uppsala universitet och Regionförbundet i Uppsala län, finansierat av Folkhälsoinstitutet. Projektet pågår fram till 2015. Tillsammans med tidigare forskning och beprövad erfarenhet ligger sedan analysen till grund för en så kallad forskningscirkel. Där möter professionella inom den sociala barnvården de professionella från missbruks- och beroendevården för vuxna för att gemensamt arbeta fram förslag till

bättre insatser för barn, ungdomar och föräldrar. Intervjustudien kommer att presenteras på en nationell konferens 2014. De insatser utvecklingsarbetet leder fram till kommer att prövas i de deltagande kommunerna. Erfarenheterna ska spridas till andra kommuner och landsting.

Mer information: Uppsala universitet, www.uu.se och Regionförbundet Uppsala, www.region uppsala.se

Unik kartläggning om barn som anhöriga

En ny svensk studie visar att fler barn och unga än vad vi tidigare har trott lever i hem med missbruk och/eller allvarlig sjukdom. De här barnen löper själva risk att drabbas av ohälsa och sociala problem. Nya siffror visar hur viktigt det är att de här barnens behov av hjälp och stöd uppmärksammas så tidigt som möjligt.

I juni presenterades en första rapport i en omfattande kartläggning av de här barnen, som visar bland annat följande:

- Närmare åtta procent av barnen som föddes i Sverige 1987–89 hade innan sin artonårsdag upplevt att minst en förälder vårdats inläggande på sjukhus på grund av psykisk sjukdom och/eller missbruk av alkohol eller narkotika.
- Missbruk, sjukdom och dödsfall hos föräldrar drabbar framförallt barn som befinner sig i en utsatt social position i det svenska samhället.

Kartläggningen, som är den första svenska registerstudien på området, ska ge svar på frågor som det hittills inte funnits några säkra svar på: Hur många barn och unga i Sverige lever i en familj där en förälder har en psykisk sjukdom, en allvarlig kroppslig sjukdom eller ett missbruk? Hur många barn och unga har mist en förälder genom dödsfall?

Studien ska ge en övergripande bild av hur många barn som direkt berörs av hälso- och sjukvårdslagen § 2, som säger att

barn har rätt till information, råd och stöd om deras förälder eller annan vuxen i barnets närhet har en allvarlig fysisk eller psykisk sjukdom eller funktionsnedsättning, missbruk eller oväntat avlider.

Kartläggningen som görs av forskningsinstitutet CHESS (Centre for Health Equity Studies) sker på initiativ av Nationellt kompetenscentrum Anhöriga, NKA, som bland annat har fokus på barn som anhöriga. ■

"Barn som anhöriga till patienter i vården – hur många är de?" är den första rapporten i projektet "Barn som anhöriga". Kan laddas ner på www.anhoriga.se

Bild: Rädda Barnen

Barnens behov måste ta plats i beroendevården

Barn som lever med missbruk får ta ett för stort ansvar för familjen. Det bekräftar en kartläggning från SKL, Sveriges Kommuner och Landsting.

Enkätundersökningen genomfördes en vecka i september 2012, inom ramen för utvecklingsarbetet Kunskap till praktik. Alla som var inskrivna i någon form av missbruks- eller beroendevård erbjöds att delta, för att få ökad kunskap om antal föräldrar i missbruks- och beroendevården, hur många barn som berördes, hur deras familjesituation såg ut, hur föräldrarna uppfattar sitt föräldraskap, relationen till barnen/oro för barnet, synen på stöd i föräldrarollen och om barnen får stöd i sin situation. 3 999 föräldrar besvarade enkäten och totalt handlade det om 3 851 barn. Alkoholproblem var det vanligaste problemet (44 pro-

cent), följt av narkotikamissbruk (27 procent), blandmissbruk (23 procent) och läkemedelsmissbruk (5 procent).

Mer än var tredje förälder känner oro för sina barn. 60 procent av föräldrarna svarar att de har pratat med någon inom behandlingsenheten flera gånger om sina barn. Men nästan 40 procent har bara pratat om barnen med en behandlare någon enstaka gång eller inte alls, vilket talar för att det inte är ett systematiskt stöd.

Föräldrarna vill ha stöd i sitt föräldraskap; 56 procent svarar att de vill prata med någon om detta och 53 procent vill prata med någon om barnens behov. Bara 26 procent av föräldrarna anser att deras barn får stöd i sin situation. Så många som 62 procent av föräldrarna anser att de får stöd i sitt föräldraskap – av sitt eget minderåriga barn. ■

FÅ BARN BJUDS IN NÄR FÖRÄLDER BEHANDLAS

Det är sällsynt att barn till föräldrar som får behandling för sitt beroende, bjuds in till mottagningen. Det är även ovanligt att föräldrarna tar upp frågan om föräldraskap med behandlingspersonalen, enligt en kartläggning av patientjournaler som Beroendecentrum Stockholm har gjort.

Under den vecka som kartläggningen gällde, var det 1 300 minderåriga barn som hade minst en förälder som besökte Beroendecentrum, och 29

patienter uppgav att de väntade barn.

På frågan om varför personalen inte gör orosanmälningar var de vanligaste svaren att det inte finns någon anledning till oro, att socialtjänsten redan har kännedom om familjen, att patienten medverkar i behandlingen, att behandlingsalliansen kan ta skada och att barnet riskerar att fara illa om familjen anmäls. All personal vill ha mer samverkan med socialtjänsten.

Att utvärdera kan utveckla stödgruppen

Det finns inte mycket forskning kring de barn som deltar i stödgrupper, och det saknas även forskning kring vilka effekter stödgrupsverksamhet har för barnen. Det framkommer i en rapport som gjorts på uppdrag av Socialstyrelsen.

Marie Söderlind vid Socialhögskolan i Lund fick i uppdrag

att utreda metoder och tillvägagångssätt för utvärdering av stödgrupsverksamhet. Som underlag användes enkäter som kommit in från 107 av landets kommuner, och visade att 85 verksamheter för närvarande bedrev 180 stödgrupper. Cirka 60 procent av stödgrupperna sade sig arbeta

Bild: Helena Wannberg

Alla som jobbar med stödgrupper kan nog enas om att barnen som deltar har många erfarenheter som de behöver dela med sig av. Men det behövs även strukturerade för- och eftermätningar för att kunna bedöma vilka behov barnen har, och vilka effekter verksamheten har.

utifrån en specifik teori. Marie Söderlind konstaterar att det inte finns någon större samstämmighet i teoretisk utgångspunkt och valet av teori är mycket varierande. De allra flesta stödgrupper arbetar manualbaserat med material från Rädda Barnen, Hela Människan, Ersta och CAP, Junis och Bris. Några stödgrupper har skapat ett helt eget material eller plockat ihop olika delar ur andra material.

Samverkan kan förenkla

Rapportens syfte var att utreda hur stödgruppsverksamhet kan utvärderas, men eftersom det saknas mätningar av vilka problem barnen som deltar i grupperna har när de börjar i gruppen, är det i den änden man måste börja, menar utredaren Marie Söderlind.

Ett problem när det gäller mätningar och utvärderingar är att många stödgrupper är små, med begränsade resurser. Som en lösning föreslår rapporten att stödgrupper inom och mellan kommuner, eller inom länen, går samman och söker pengar för utveckling och utvärdering av verksamheten.

Ett sätt att förenkla för stödgrupperna att göra utvärderingar, vore att Stödgruppledarnas Förening Sverige arbetar fram ett kompendium som kan hjälpa stödgrupper att komma igång med för- och eftermätningar. ■

Det första som behövs är mätningar som visar vilka problem barnen har, menar Socialstyrelsens utredare.

Källa: Stöd till strukturerad uppföljning av stödgruppsverksamhet för barn i familjer med missbruk, Marie Söderlind, Working Paper-serien nr 3/2012, Socialhögskolan Lunds universitet, www.lu.se

Värnamo tänker utanför ramarna

När Happy Moments träffas på torsdags- eftermiddagarna i Värnamo kan det komma 25 barn, där det gemensamma är att de har krångel i familjen. Att det är många deltagare beror inte på att problemen är extra stora just här, menar gruppleadaren AnnSofie Björhag.

– Vi är inte unika. Tvärtom tänker nog många ”det kan inte finnas mycket problem här”, men de här barnen finns överallt.

Många skulle nog använda ordet ”idylliskt” när de beskriver Värnamo. Det är låga trähus, en å som rinner genom stadskärnan och Apladalen.

AnnSofie Björhag vet att det finns fler sätt att beskriva staden och dess invånare på. Ord som handlar om utsatthet och utanförskap. Hennes arbetsplats är Hela Människan, mer känt som RIA-huset, det gula huset i rondellen. Hit kommer människor som av en eller annan anledning kan behöva extra stöd i tillvaron. På morgonen serveras frukost och på flera

ställen i huset står säckar med kläder som har skänkts, och som sedan ska delas ut till dem som behöver. Sedan fyra och ett halvt år är det gula huset även samlingsplats för barn med krångel i familjen. Detta är projektet Glömda Barnen, med fem grupper för ett 70-tal barn i olika åldrar.

– Krångel har alla ibland – med ekonomi, med sin relation, eller med alkohol. Ibland behöver man stöd under en period, säger AnnSofie Björhag och förklarar valet av begreppet ”krångel”.

En plats att bara vara

På informationsbladet för Happy Moments för 8–11-åringarna bjuder man in till lek, spel, pysel, läxhjälp och goda samtal. Detta är en plats ”där du bara får vara”. På anslagstavlan i gruppleadarnas arbetsrum sitter vårens schema och inbjudan till utflykter och sommarläger. Bokhyllan är fylld med böcker, dvd-filmer, spel och annat som kan användas.

Bild: Christer Gallneby

Att ha en väl fungerande struktur och utbildade ledare för verksamheten är viktigt, menar AnnSofie Björhag.

Det är inte slumpen som avgör vilken film man ser eller bok man läser högt ur, utan det finns en mening. Exempelvis kan man börja ett samtal utifrån Alfons Åbergs funderingar kring rädsla. Men mycket av verksamheten handlar om att få vara barn och ha roligt tillsammans.

– Jag tror att man kan få barnen att öppna sig mer om man satsar mer på att bygga på relationer, funderar AnnSofie Björhag.

– Åker man på läger med barn då är det möjligt att börja prata om svåra saker som sexuella

övergrepp om man först även har lekt och ätit tacos tillsammans.

Dagens omfattande verksam-

"Krångel har alla ibland – med ekonomi, med sin relation, eller med alkohol."

het rullar på, med ständigt nya deltagare som vill vara med. Men även för AnnSofie Björhag var det trögt i början. För fem år sedan fick hon som behandlingspedagog frågan om hon ville börja med barnverksamhet. Att behoven var stora visste hon, men hur gör man – rent praktiskt?

– Jag gick ut i skolklasserna och berättade att vi tänker starta

GLÖMDA BARNEN

Hela Människan är kyrkornas samlade sociala arbete, och står bakom projektet Glömda Barnen eller "Hjärta för barn" som man också kallar sig. Glömda Barnen riktar sig till barn och ungdomar som växer upp i dysfunktionella familjer och finns på sju orter i Sverige.

Glömda Barnen Värnamo har grupperna Buskul för 6–7 år, Happy Moments för 8–11 år och tonårsgrupper; en för killar och två för tjejer.

Glömda Barnen ordnar även läger, erbjuder enskilda samtal samt delar ut mat och kläder till de familjer som har behov.

Totalt har Glömda Barnen Värnamo (sedan våren 2013) två personer anställda på heltid, samt två på deltid. Dessutom finns ett 40-tal volontärer.

*Kontakt: info@helamanniskan.se,
www.glomdabarnenvarnamo.se,
0370-33 90 77,
[www.facebook.com/
GlomdaBarnenVarnamo](http://www.facebook.com/GlomdaBarnenVarnamo)*

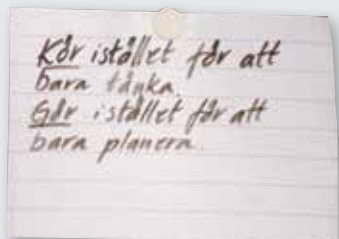

Bild: Helena Wannberg

en grupp för dem med krångel i familjen, berättar AnnSofie Björhag som hela tiden har sett skolan som en självklar plats att nå ut.

Till en början kom det få barn, eller inga alls, till träffarna.

– Det jobbigaste var att stå ut, säger AnnSofie Björhag och ger andra i liknande situation några råd:

– Ha is i magen. Orka vara engagerad och var målmedveten!

Hemlig klubb

I väntan på fler barn jobbade Hela Människan med att bygga upp en relation med socialtjänsten och till slut fick man ett antal deltagare som utgjorde järngänget i gruppverksamheten. Numera kan barnen själva fråga

Happy Moments är en plats där man bara kan vara, umgås med andra och få möjlighet att dela med sig av sina funderingar.

om de får ta med en kompis.

– I början var vi tveksamma
– Happy Moments är ingen öppen grupp för alla, utan en ”hemlig klubb”. Men det visade sig att de kompisar som de tar med sig är helt ”rätt” barn.

Märks på alla sätt

På anslagstavlan sitter en liten lapp som verkar vara vägledande för verksamheten i Värnamo: ”Kör istället för att bara tänka. Gör istället för att bara planera.” AnnSofie Björhag och hennes kollegor och ideella jobbar hårt med att hela tiden hålla en hög medvetenhet i de här frågorna hos socialtjänsten i hela regionen, med att nå ut med information till skolorna och synas och märkas i Värnamo på många sätt.

– En gång per termin har vi en föreläsning för polis, politiker, myndigheter, skolor, barnledare från kyrkor, företag och allmänheten.

”Blir det för allmängiltigt så hjälper det inte någon.”

Glömda Barnen Värnamo har även en populär och välbesökt sida på Facebook, där man lägger upp information om vad som är på gång: ”Vi började läsa boken om Lulle som inte vill gå hem. Varför vill hon inte det? Det ska vi prata om under våren.” Sidan är även en bra plats för att lägga ut efterlysningar: ”Var finns du som kan tänka dej att träffa våra barn och

Ha is i magen, var engagerad och målmedveten – de råden ger AnnSofie Björhag till alla som kämpar med att få barn till stödgrupper.

hjälpa till med läxhjälp någon gång i veckan?”

AnnSofie Björhag beräknar att hon lägger i genomsnitt en timme om dagen på att uppdatera Facebook-sidan och svara på frågor som ställs där. Facebook är en viktig kanal för att nå ut och knyta kontakter. Att verksamheten är känd hos Värnamoborna gör det lättare för bland annat föräldrar att ta kontakt och höra sig för om grupperna kanske är något för ens eget barn.

– Vi märker att många som kommer hit och skänker kläder eller följer oss på Facebook har erfarenhet av att leva nära miss-

bruk. Vi har nyligen haft en samling för kvinnor som själva växt upp med missbruk.

Budskapet når fram

Sättet som Glömda Barnen i Värnamo jobbar med stödverksamhet skiljer sig en hel del från många andra stödgrupper i landet, vilket AnnSofie Björhag är medveten om. Hon har själv gått en utbildning hos Eleonorgruppen i Linköping och på träffarna kan man använda sig av deras material, men man blandar upp med mycket andra övningar och aktiviteter.

Men även på grupperna i

På barnens egen Nobelfest delades det ut speciellt värdefulla priser.

Värnamo har man den klassiska rundan där alla exempelvis får berätta vad som har varit bra sedan sist, och man har samtal om det där som är krångligt. Inför sommarlovet får barnen exempelvis fundera på vem de kan ringa om det kör ihop sig.

– Budskapet når fram till barnen, men det är kanske inte lika mycket fakta som i andra stödgrupper. Men vi gör inte bara roliga grejer, vi vet varför vi gör det här. Blir det för allmängiltigt så hjälper det inte någon.

En annan sak som man har

ändrat på är fiket, som ofta är en central del på en stödgruppsträff.

"Vi har två ledord för verksamheten: den ska vara professionell och hjärtlig."

– Fika ger bara sockerkickar, säger AnnSofie Björhag. Vi har alltid lagad mat istället.

De barn som behöver får hjälp med skjuts till och från varje träff. För att få allt att gå ihop finns ett 40-tal volontärer som på olika sätt bidrar till att få gruppverksamhet, utflykter och läger att fungera. AnnSofie Björhag tycker att detta är fördelen med

att vara en frivillig organisation. Hon berättar att Glömda Barnen Värnamos hemsida sköts helt ideellt av en kille i Stockholm. Verksamheten är på många vis friare när det gäller hur de vill sprida information, marknadsföra sig och söka sponsorer. Å andra sidan har man inte heller något automatiskt stöd från kommunen.

Ha med hjärtat

En titt på anslagstavlan i arbetsrummet skapar en viss känsla av andfåddhet. Hur hinner de med allt? AnnSofie Björhag medger att det finns en risk med den här typen av engagemang och att

alltid vara nåbar. Men verksamheten bygger inte bara på eldsjälar.

– Vi har två ledord för verksamheten: den ska vara professionell och hjärtlig. För att jobba med det här behöver man utbildning, det ska finnas struktur och en tydlig organisation. Men man måste även ha sitt hjärta med.

Kanske finns det något speciellt i det gula huset i rondellen i Värnamo. Men ingenting som inte går att åstadkomma på fler ställen.

– Vi vågar tänka utanför ramarna. Det vi gör skulle fler kommuner och organisationer kunna göra. ■

UR DVD- OCH BOKHYLLAN HOS GLÖMDA BARNEN VÄRNAMO

Böcker

- Kalle Vrångeback & Stålfia, Ingrid Sjöstrand
- Min mamma bor på en stjärna, Ylva Uggla
- Alva rymmer, Pernilla Gesén
- När kalla nätter plågar mig med minnen av hur det var, Jessica Anderson
- Barnens bästa hemligheter, red: Marianne Eriksson m fl
- Den osynliga pojken, Hazel Townson
- Det osynliga barnet, Tove Jansson

Filmer

- Svinalängorna
- Forrest Gump
- Pippi Långstrump
- Om en pojke
- Som en Zorro
- Isblomma

Starkare stöd och skydd för barn och unga

Den 1 januari började nya regler i Socialtjänstlagen att gälla. Syftet är att stärka stödet och skyddet för barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Med de nya reglerna stärks barnrättsperspektivet genom att barnets bästa ska vara avgörande vid beslut och andra åtgärder som gäller vård eller behandling. Ett barn ska få möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som gäller barnet. Om barnet inte framför sina åsikter ska hans eller hennes inställning så långt det är möjligt klarläggas på annat sätt.

Det ska även gå snabbare att avgöra om en barnutredning ska ske eller inte; när socialnämnden har fått in en anmälan som gäller barn eller unga ska nämnden omedelbart göra en så kallad skyddsbedömning. Beslut om att inleda eller inte inleda en utredning ska i normala fall fattas inom 14 dagar. Socialnämnden ska se till att det finns rutiner för att

förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden.

Dessutom ska öppna insatser kunna ges till barn som fyllt 15 år även utan vårdnadshavarens samtycke.

2009 presenterades den så kallade Barnskyddsutredningen, som föreslog att bestämmelserna som gäller barn och unga i socialtjänstlagen (SoL) och lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) skulle sammanföras i en särskild lag. På så sätt ansåg utredaren Kerstin Wigzell att man skulle synliggöra barn och unga i behov av stöd samt skapa förutsättningar för ett tydligare barnperspektiv. Någon sådan lag blev det inte, utan de nya reglerna är det som kvarstår av Barnskyddsutredningens förslag. ■

Mer information finns på www.riksdagen.se

Vad gör kommunerna?

FÖR BARN SOM VÄXER UPP MED MISSBRUK

KOMMUNENKÄTEN 2013

Uppgifter gällande verksamhetsåret 2012

Sammanfattning

De flesta barn som växer upp med en vuxen med missbruks-/beroende-problematik får ingen hjälp. Det visar den här undersökningen som IOGT-NTOs Juniorförbund har gjort. Enligt svaren på de enkäter som vi har skickat ut har 1,4 procent av alla dessa barn nåtts av stödgrupper.

Många av de som har en riskabel alkoholkonsumtion är föräldrar. Den ökade alkoholkonsumtionen slår därmed hårt mot barnen.

Stödgrupper är en bra metod för att ge barnen möjlighet att uppleva att de inte är ensamma och bearbeta sina känslor och erfarenheter.

IOGT-NTOs Juniorförbund kräver att alla kommuner ska ha stödgrupper.

Resultatet från 2013 års enkät visar bland annat:

- 236 av landets 290 kommuner svarade på undersökningen.
- 86 procent av dem som har svarat (203 av 236) uppgav att de under 2012 kunde erbjuda stödgrupper i egna kommunen, eller att de köpte tjänst av annan kommun.
- 17 procent kommer öka insatserna för dessa barn kommande år.
- Endast 1,4 procent av alla barn till alkohol-/drogberoende föräldrar (0,7 procent av barn till föräldrar med riskbruk) nås av stödgrupper i de kommuner *där sådana grupper erbjuds*.

Metod

Tio år i rad, 2004–2013 har IOGT-NTOs Juniorförbund skickat en enkät till landets 290 kommuner. Enkätens frågor har bland annat tagit upp om det finns stödgrupper för de barn som växer upp med missbruk, i vems regi dessa grupper genomförs, hur många barn som berörs och om hur insatserna kommer se ut det kommande året. Årets enkät har varit möjlig att fylla i både via ett formulär på webben och på papper. Liksom förra året har vi även frågat mer specifikt hur man hittar de barn som vill/behöver delta i stödgrupp. Tack vare att vi har vänt oss till samtliga kommuner, och inte enbart ett representativt urval, ger detta ett underlag för dem som på olika sätt vill ta en kontakt lokalt med sin kommun. Frågeställningarna ger inte utrymme för några längre beskrivningar om hur man bedriver verksamheten, allt för att göra resultatet så jämförbart som möjligt. Vi är medvetna om att det kan finnas betydligt mer att berätta.

Stoppdatum

De kommuner som inte hade svarat inom angiven tid har fått två påminnelser. I årets undersökning har vi tagit hänsyn till svar som inkommit till och med 12 juni 2013.

Svarsfrekvens

Årets svarsfrekvens var 81 procent, vilket innebär att 236 av landets 290 kommuner har svarat. Svarsfrekvensen tidigare år har varit: 2004: 87 procent, 2005: 83 procent, 2006: 86 procent, 2007: 70 procent, 2008: 90 procent, 2009: 83 procent, 2010: 80 procent, 2011: 80 procent, 2012: 78 procent.

Bland dem som inte har svarat finns både kommuner som har haft stödgrupper tidigare år, och kommuner som inte haft grupper.

Enkätens resultat

Finns det stödgrupper?

Enligt enkätsvaren fanns det under 2012 totalt 370 stödgrupper i landet, vilket är färre än året innan. De 203 kommuner som har svarat att de kan erbjuda (eller kan köpa plats i) stödgrupper utgör 86 procent av de 236 kommuner som har svarat på enkäten.

Under 2004 och 2005 angav 57 procent av kommunerna att de hade stödgrupper, medan resultatet för 2006 var 59 procent. År 2007: 76 procent, 2008: 74 procent, 2009: 76 procent, 2010: 87 procent, 2011: 83 procent. Förra året, 2012 kunde 85 procent erbjuda stödgrupper.

Eftersom svarsfrekvensen skilt sig åt mellan åren blir procentsatsen något missvisande – år 2009 var svarsfrekvensen allra högst, vilket troligen innebar att vi även fick svar från fler kommuner som inte hade stödgrupper. År 2010 kunde vi notera en faktisk ökning av antalet kommuner som erbjuder stödgrupper; 202 kommuner år 2010 jämfört med 185 år 2009 och 192 år 2008.

Förändringar som har skett mellan vilka kommuner som hade stödgrupper i år jämfört med tidigare år framgår av tabellerna i slutet av rapporten. Av enkätsvaren att döma kan man ana att de kommuner som inte har eget ansvar för en stödgrupp ibland gör mindre aktiva insatser för att sprida information/rekrytera barnen till grupper. En kommun svarar exempelvis att "Behovet av stöd har alltid kunnat tillgodoses", och man menar då de barn som "kommer till oss och behöver stöd". Detta tyder på att kommunen inte aktivt jobbar med att erbjuda stöd för barn som lever med missbruk. Man tycks inte

heller i samma utsträckning veta hur många barn som deltar i stödgrupp och man svarar exempelvis: "Vet ej eftersom vi köper tjänst från annan kommun".

Det är värt att poängtera att det med stor sannolikhet finns stödgruppsverksamhet i fler kommuner än vad som framkommer i vår undersökning, även i de kommuner som har svarat på enkäten. En förklaring kan vara att enkäten är ställd till kommunerna, och om gruppverksamheten bedrivs av en ideell organisation eller privat aktör är det inte säkert att kommunens tjänstemän känner till detta eller kontaktar dem som bedriver stödgrupperna.

Vi vet av tidigare enkätsvar att flera kommuner har stödgrupper som inte direkt vänder sig till barn i familjer med missbruk, utan annan typ av familjeproblematik. Dessa stödgrupper kan naturligtvis vara till stor hjälp även för barn till alkoholberoende föräldrar. Det finns också flera kommuner som har en bredare målgrupp, där man i en och samma grupp vänder sig till barn med olika typer av "krångel". I enkäten har vi i möjligaste mån redovisat enbart de grupper som riktar sig till barn som lever nära missbruk/beroende, eftersom detta är just den här rapportens syfte.

Finns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ja	57%	59%	76%	74%	76%	87%	83%	85%	86%
Nej	43%	41%	23%	26%	23%	13%	17%	15%	14%

Stödgrupper främst i kommunal regi

Det stora flertalet stödgrupper finns i kommunal regi. I flera fall finns samverkan mellan kommunen och exempelvis kyrkan, ideella organisationer eller en privat aktör.

Hur många nås av stödgrupperna?

När det gäller frågan om hur många stödgrupper som finns i kommunen så varierar svaren från 1 till 27. Ibland beror ett litet antal grupper på kommunens storlek. Men det finns också exempel på stora kommuner med få grupper och mindre kommuner med förhållandevis omfattande verksamhet. Antalet grupper kan därför snarare antas ha att göra med exempelvis hur etablerad verksamheten är, om det finns tillräckligt drivande krafter för att satsa på verksamheten och vilket stöd gruppledarna har från arbetsgivarna. En avgörande fråga är också vilka resurser som avsätts från politiskt håll.

Utifrån de uppskattningar som kommunerna har gjort är det omkring 2 000 barn som har gått i någon stödgrupp det senaste året.

Detta är lägre än förra året (2 153 barn). I årets enkät saknas svar från vissa kommuner där vi vet att det finns ett flertal stödgrupper, men vi kan naturligtvis enbart utgå från de svar vi har fått in.

Det är viktigt att påpeka att dessa siffror naturligtvis inte är exakta. Det finns kommuner som har svarat att de kan erbjuda grupper men som samtidigt anger att de inte har haft några deltagare. Det finns också ett flertal kommuner som har grupper men där man inte vet hur många som har deltagit och som därmed inte kan räknas med i denna summa. På flera håll samarbetar kommuner med varandra på olika sätt, vilket gör att det kan vara svårt att beräkna exakt antal för varje kommun. Ett exempel är Kronobergs län där åtta kommuner samverkar kring gruppverksamheten.

Antalet barn i varje kommun som uppges ha deltagit i stödgrupper under det senaste året varierar från 1 till 130 deltagare.

Få barn får stöd

Det är svårt att avgöra huruvida resultatet av vår undersökning är representativt även för de 54 kommuner som inte har inkommit med några svar. Vad vi däremot säkert kan säga är att 203 kommuner har svarat att de kan erbjuda stödgrupper och att omkring 2 000 barn deltagit i denna verksamhet.

Fram till och med 2008 har vi utgått från beräkningarna att det finns omkring 200 000 barn som lever i familjer med missbruk i Sverige. De siffror som nu oftast används är dock den beräkning från Folkhälsoinstitutet 2008, som säger att det finns omkring 385 000 barn som växer upp i familjer med riskfylld alkoholkonsumtion. Här är det viktigt att påpeka att detta alltså handlar om riskbruk vilket är en vidare benämning än missbruk och beroende. Ungefär 700 000 vuxna personer i Sverige betecknas som riskbrukare av alkohol.

För att kunna jämföra med tidigare år, använder vi först siffran 200 000 för att göra en grov beräkning. Om vi väljer att utgå från att dessa 200 000 barn är jämnt fördelade i kommunerna innebär det att de 2 000 barn som idag får stöd enbart utgör cirka 1,4 procent av det totala antalet barn till föräldrar med missbruks-/beroendeproblematik som bor i de kommuner där det finns stödgrupper. Dessutom finns det tusentals barn som bor i kommuner där det inte erbjuds någon stödgrupp.

Om vi istället utgår från att det finns 385 000 barn till föräldrar med riskbruk av alkohol, är det enbart cirka 0,7 procent av dessa barn som deltar i stödgrupper, *i de kommuner där sådana grupper erbjuds.*

Denna uträkning är naturligtvis inte komplett rent statistiskt men den ger oss ändå en bild av de skeva proportioner som är en realitet för

barnen och att det är en bra bit kvar innan det går att vara nöjd med det stöd som samhället ger.

Det är också tydligt att det påverkar var i landet man bor för att ha tillgång till en stödgrupp. Om det finns stödgrupper eller ej i kommunerna, verkar delvis höra samman med vilket län kommunen tillhör, delvis på kommunens storlek.

Det är glädjande att flertalet kommuner svarar att verksamheten är en permanent verksamhet i kommunens ordinarie budget vilket innebär att man slipper leva i ovisshet från år till år.

Andra insatser för barn som lever nära missbruk

De flesta kommunerna anger att de har fler insatser för barn till missbrukande föräldrar. Ofta handlar detta om individuella samtal, från socialtjänstens sida eller exempelvis skolans kurator. Olika typer av insatser för hela familjen är också vanliga svar på vad som görs, som familjeteam, kontaktfamilj, föräldrastöd eller samverkan med öppenvård och behandlingshem. Andra exempel på insatser är ferieläger, elevhälsan, kontakt med BUP (barn- och ungdomspsykiatri) och stödkontakter. I många kommuner finns liknande stödgrupper för barn till föräldrar med psykisk ohälsa, barn till skilda föräldrar, barn vars föräldrar sitter i fängelse och så vidare. Denna typ av stödgrupper, för exempelvis barn som bevittnat våld, inbegriper ofta barn som lever nära missbruk.

Hur hittar man barnen?

I år, liksom 2012, har vi specificerat frågan om hur man "hittar" de barn som vill/behöver delta i en stödgrupp. Vägarna att nå barnen är ofta flera, och de flesta kommuner har valt flera alternativ. Det vanligaste svaret är att man får kontakt med barnen via socialtjänstens verksamhet för vuxna. I år är "skolan" näst vanligast. Svaret "skolan" rymmer med stor sannolikhet förutom lärare även skolsköterskor, kuratorer och annan skolpersonal samt kontakter direkt med eleverna. I år är svarsalternativen att barnen själva söker stöd, samt via förskola eller fritids de minst vanliga.

Landstinget var det svarsalternativ som 2012 var minst vanligt, men i år är det fler som anger detta som en väg för att få vetskap om och kontakt med barnen. Förhoppningsvis är detta tecken på en ökande kunskap, medvetenhet och samverkan som syftar till att leva upp till den lagändring som började gälla 1 januari 2010 (Lex Therese) och som ger barn som lever med missbruk ett starkare stöd från lagen. Syftet med den nya paragrafen är att tidigt fånga upp barn och unga som befinner sig i riskzonen. Det pågår ett antal projekt, både nationellt, regionalt och lokalt, för att landstingen ska bli bättre på detta.

Andra sätt att nå barnen och sprida kunskap om stödgrupper är exempelvis via internet, annonsering och artiklar i tidningen. Barn och ungdomar som har deltagit i grupp tipsar även andra. Barn som deltar i andra typer av stödgrupper kan bli hänvisade till grupper för just barn till missbrukare, då det har uppdagas att det är missbruksproblematiken som är det centrala för barnet. Kyrkan, familjecentral, mödravårdscentral och olika typer av nätverk anges också som sätt att nå ut.

Många kommuner beskriver ett omfattande informations- och nätverksarbete. Även om detta inte alltid resulterar i en markant ökning av antalet deltagare i stödgrupperna är det troligt att denna insats höjer kunskapen och medvetenheten kring situationen för barn som lever med missbruk, vilket också torde gynna dessa barn.

Kommunernas framtida insatser

En intressant frågeställning för IOGT-NTOs Juniorförbund är vad som kommer att hända i framtiden. Blir det bättre eller sämre för barn som växer upp i en familj med missbruk?

Den mest avgörande frågan är om alkoholkonsumtionen kommer att öka eller om vi kommer att se en minskning i de vuxnas drickande. Den moderna alkoholforskningen visar på klara samband mellan den genomsnittliga alkoholkonsumtionen i ett land å ena sidan och mängden problem å andra sidan.

Oavsett om alkoholkonsumtionen kommer att minska eller öka är kommunernas insatser viktiga och därför frågade vi hur de tror att deras insatser för den här gruppen barn kommer att se ut det kommande året.

Av de 226 kommuner som har svarat på just denna fråga är det cirka 17 procent som har angett att insatserna kommer att öka under det kommande året (40 kommuner). 81 procent kommer bibehålla insatserna (182 kommuner) och 2 procent (4 kommuner) ska minska.

Flera kommuner anger att det är svårt att hitta barn till grupperna, och att man inte fyller de grupper som finns. Vissa menar att det beror på att man är en liten kommun. På flera håll där det uppges vara svårt att hitta barn, tycks inte lösningen vara att öka insatserna, utan behålla dem på samma nivå som i nuläget.

En kommun, som idag inte erbjuder stödgrupp svarar att det "kommer inte att satsas nåt på det." En annan förklarar att det är "Ej politiskt prioriterat".

Det märks att det finns olika definitioner av vad "behov" innebär. För vissa tycks detta innebära de barn som man redan har kontakt med exempelvis via socialtjänsten, och att insatserna som görs fyller deras behov: "Insatsen styrs av intresseanmälningar och uppdrag från socialsekreterare", "Om det finns underlag kommer kommunen att bedriva

insatsen”. Andra svar visar att man inser att behovet av stöd är större än så, och att de flesta barn inte är ”kända” och att man därför vill satsa på att nå de barn som inte redan känner till stödverksamheten: ”Ser ett ökat behov bland små barn”, ”Stor efterfrågan på barngrupper”, ”Det är en uppskattad verksamhet som möter barn i behov av detta stöd”, ”Efterfrågan är stor för barn som lever i missbruk och våld i nära relation.”

Det finns många kommuner som satsar allt mer, inte minst på aktivt rekryteringsarbete: ”Mer kontakt mellan olika aktörer skola/social/bfc/barnsomsorg/polis”, ”Arbete kommer att inledas för att öka på barnperspektivet i beroendevården”. Ökade insatser behöver inte nödvändigtvis kosta mer pengar: ”Budgetmässigt kommer vi inte att öka verksamhet men kommunen ser över all öppenvård och förebyggande verksamhet samt ta stöd från andra org. Detta kan innebära att stödet blir mer.”

Det finns även kommuner som deltar i olika projekt, exempelvis Socialstyrelsens projekt kring föräldrastöd.

Det finns kommuner där man utifrån svaren kan göra tolkningen att man har haft problem med rekrytering av barn, men där man satsar på utbildning, mer information och bred samverkan för att komma igång med verksamheten igen. Flera konstaterar att det lönar sig att satsa och nå ut med information om att stödgrupperna finns: ”Vi har fler barn/ungdomar utifrån att vi nått ut bättre.”

Det som går att se på enkätsvaren över åren är att på flera håll där kommunerna satsat, gått in med pengar och mer personal och vänt sig mer utåt, där har också antalet grupper och deltagande barn ökat. Att det ska finnas stödgrupper i en kommun är ingenting som styrs av lagen, och det finns heller inga nationella regler som bestämmer hur verksamheten ska bedrivas. Att ha tillgång till en stödgrupp är alltså inte självklart för alla barn, utan handlar till viss del om att bo i rätt kommun. ■

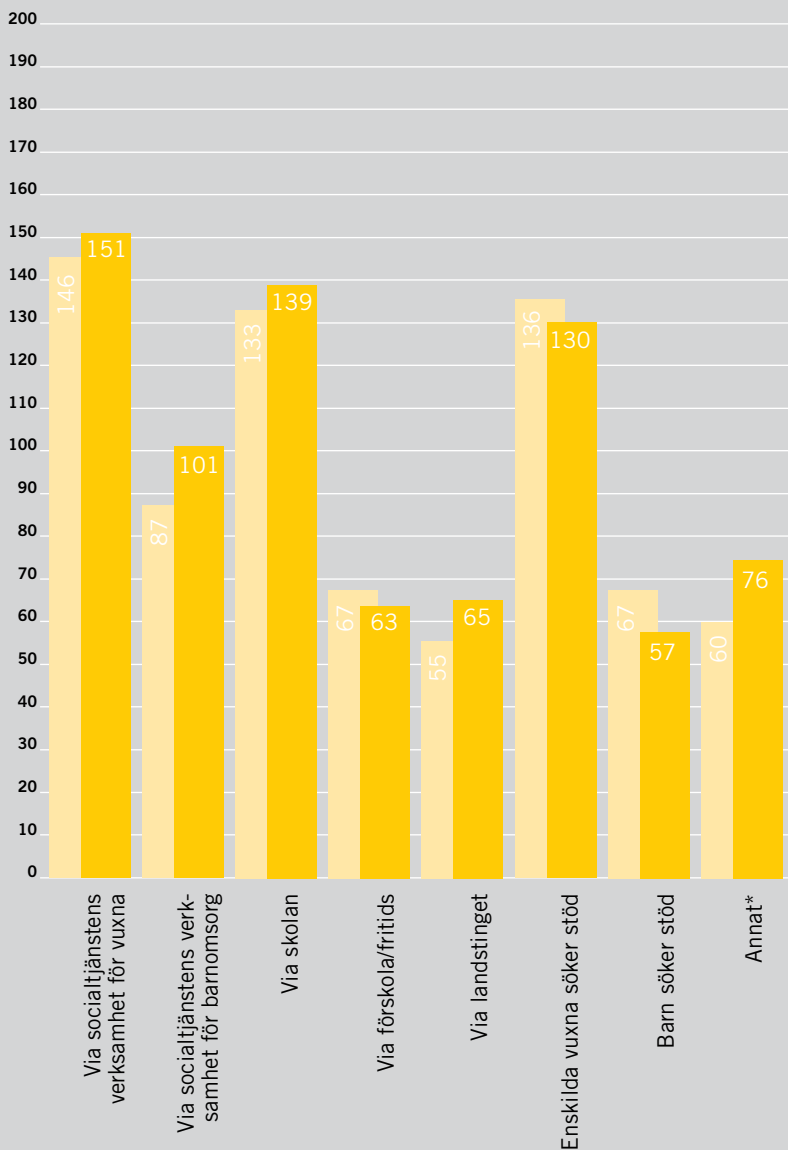
Hur kommer insatserna för denna grupp att se ut under det kommande året?

(Procent)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ökas	36	32	36,5	35	30	27	26	16	17
Bibehållas	62	67	62,5	64	67	72	73	82	81
Minskas	1	1	1	1	3	1	1	2	2

Hur får man kontakt med de barn som behöver stöd?

(Svaren från de 203 kommuner som kan erbjuda stöd.)

2013
2012

* Vid detta svarsalternativ har bland annat angetts enheter vid socialtjänsten som individ- och familjeomsorg och utredningsenheter. Även föreningsliv, annonsering m.m.

Kommun

	Fems det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Upplands Väsby kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	2	3	1	3	8	14	4	Bibehålla
Vallentuna kommun	Ja **	Ja	Ja	Ja	-	0	0	2	-	0	Vet ej	12	Bibehålla
Österåkers kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	1	0	11	9	2	8	Bibehålla
Värmdö kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja	Ej svar	2	2	2	Ej svar	9	6	5	Bibehålla
Järfälla kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja	Ej svar	2	2	2	Ej svar	10	10	10	Bibehålla
Ekerö kommun	Nej	Ej svar	Nej	Vet ej	-	Ej svar	-	-	-	Ej svar	-	-	Bibehålla
Huddinge kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	2	1	10	15	15	5	Öka
Botkyrka kommun	Ja	Ej svar	Ja	Ja	4-6	Ej svar	Vet ej	3	13	Ej svar	15	12	Bibehålla
Salems kommun	Ja **	Nej	Ja **	Ja **	-	-	Vet ej	2	2	-	Vet ej	-	Bibehålla
Haninge kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	3	4	10	10	11	26	60	48	Bibehålla
Tyresö kommun	Nej	Ja	Ja	Ja	-	1	2	2	-	6	8	13	Bibehålla
Upplands-Bro kommun	Nej	Nej	Ja	Ja	-	-	2	1	-	-	13	10	Bibehålla
Nykvarns kommun	Ej svar	Ej svar	Ja **	Ja **	Ej svar	Ej svar	8	-	Ej svar	Ej svar	4	8	Bibehålla
Täby kommun	Ja	Ja	Ja **	Ja **	1	2	1	0	10	3	2	-	Bibehålla
Danderyds kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	0	1	Ej svar	1	0	7	Ej svar	3	Öka
Sollentuna kommun	Ej svar	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	Ej svar	2	4	Ej svar	Ej svar	8	10	Bibehålla
Stockholms stad	Ja	Ja	Ej svar	Ja	30	8-10	Ej svar	15	86	101	Ej svar	140	Öka

STOCKHOLMS LÄN

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Av utrymmeskäl kan inte samtliga år redovisas.
Tidigare års rapporter beställs/laddas ner på www.junis.org.

Kommun	Finns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Södertälje kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	Vet ej	3	6	4	Vet ej	19	40	26	Bibehålla
Nacka kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	4	2	6	2	26	13	20	10	Öka
Sundbybergs stad	Ja	Ej svar	Ja	Ja	2	Ej svar	1	1	8	Ej svar	5	6	Bibehålla
Solna stad	Ej svar	Ja	Ej svar	Ja	Ej svar	1	Ej svar	0	Ej svar	5	Ej svar	3	Bibehålla
Lidingö stad	Ja	Ja	Ja	Ej svar	1	1	1	Ej svar	7	5	10	Ej svar	Ej svar
Vaxholms stad	Ja **	Nej	Ej svar	Ja**	-	-	Ej svar	-	-	-	Ej svar	-	Bibehålla
Norrtälje kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Sigtuna kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja	Ej svar	3	2	-	Ej svar	9	Vet ej	-	Bibehålla
Nynäshamns kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	2	1	10	15	9	8	Öka
Häbo kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	2	2	Ej svar	1	14	12	Ej svar	16	Bibehålla
Älvkarleby kommun	Ja	Ej svar	Ja	Ja	1	Ej svar	2	2	8-10	Ej svar	10	10	Bibehålla
Knivsta kommun	Ej svar	Ja	Ja**	Ja**	Ej svar	-	-	-	Ej svar	5-10	2	8	Bibehålla
Heby kommun	Ja	Ej svar	Ja**	Ej svar	1	Ej svar	0	Ej svar	6	Ej svar	4	Ej svar	Ej svar
Tierps kommun	Ej svar	Nej	Ej svar	Ja**	Ej svar	-	Ej svar	-	Ej svar	-	Ej svar	-	Bibehålla
Uppsala kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	Ej svar	6	5	Ej svar	Ej svar	46	35	Ej svar	Ej svar
Enköpings kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	Ej svar	2	2	Ej svar	Ej svar	16	10	Ej svar	Ej svar
Östhammars kommun	Ja **	Ja	Ja	Ja**	-	10	1-2	0	-	10	10	6	Bibehålla

UPPSALA LÄN

**) Köper/ har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Fems det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Vingåkers kommun	Ej svar	Ja	Ja**	Ja**	Ej svar	Vet ej	Vet ej	Vet ej	Ej svar	1	4	Vet ej	Öka
Gnesta kommun	Ja**	Ja**	Ej svar	Ej svar	–	–	Ej svar	Ej svar	–	–	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Nyköpings kommun	Ja	Ja	Ja	Ej svar	4	4	3	Ej svar	15	21	18	Ej svar	Ej svar
Oxelösunds kommun	Ja	Ja	Ja	Ej svar	2	1	0	Ej svar	5	3	6	Ej svar	Ej svar
Flens kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja	Ej svar	2	2	2	Ej svar	6	12	–	Bibehålla
Katrineholms kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	3	1	Ej svar	0	15	5	Ej svar	0	Bibehålla
Eskestuna kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	1	4	4	9	7	24	33	Bibehålla
Strängnäs kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	1	2	5	8	10	6	–
Trosa kommun	Ja	Ej svar	Ja	Nej	3	Ej svar	1	–	12	Ej svar	5	–	Bibehålla
Ödeshögs kommun	Nej	Ej svar	Ja**	Ja**	–	Ej svar	0	–	–	Ej svar	0	0	Bibehålla
Ydre kommun	Ja**	Ej svar	Ej svar	Ja**	–	Ej svar	Ej svar	0	–	Ej svar	Ej svar	2	Öka
Kinda kommun	Ja**	Ej svar	Ja	Ja	–	Ej svar	1	1	–	Ej svar	3	4	Bibehålla
Boxholms kommun	Ja	Ja**	Nej	Ja**	Vet ej	–	–	0	0	–	–	0	Bibehålla
Åtridabergs kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	3	2	2	4	19	13	12	22	Bibehålla
Finspångs kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja	Ej svar	2	1	1	Ej svar	8	6	18	Bibehålla
Valdemarsviks kommun	Ja	Ja	Ja	Ej svar	2	2	1	Ej svar	10	8	6	Ej svar	Ej svar
Linköpings kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	24	25	23	27	200	210	139	130	Bibehålla

SÖDERMANLANDS LÄN

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Finns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?					Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?					Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?					Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013		2010	2011	2012	2013		2010	2011	2012	2013		
Norrköpings kommun	Ja	Ja	Ja	Ej svar	Ej svar	4	8	8	Ej svar		30	39	37	Ej svar	Ej svar	
Söderköpings kommun	Ja	Ej svar	Ja	Ja	Ja	2	Ej svar	3	2		6-8	Ej svar	13	8	Öka	
Motala kommun	Ja	Ej svar	Ej svar	Ja	Ja	2	Ej svar	Ej svar	4		17	Ej svar	Ej svar	20	Bibehålla	
Vadstena kommun	Nej	Nej	Ej svar	Nej	Nej	-	-	Ej svar	-		-	-	Ej svar	-	Bibehålla	
Mjölby kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	0	1	2	2		0	3	5	6	Bibehålla	
Aneby kommun	Ja **	Ja	Ja**	Ja**	Ja**	-	-	1	1		-	2	2	0	Bibehålla	
Gnosjö kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	1	2		8	8	6	5	Bibehålla	
Mullsjö kommun	Ja **	Nej	Nej	Ja**	Ja**	-	-	-	-		-	-	-	-	Bibehålla	
Habo kommun	Ja **	Nej	Ja**	Ja**	Ja**	-	-	0	-		-	-	0	0	Bibehålla	
Gislaveds kommun	Ja	Ej svar	Nej	Ej svar	Ej svar	1	Ej svar	-	Ej svar		ca 5	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	
Vaggeryds kommun	Ja	Ja	Ja**	Nej	Nej	1	2	0	-		2-3	5	4	-	-	
Jönköpings kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	Ja	2	4	Ej svar	5		10-12	20	Ej svar	30	Bibehålla	
Nässjö kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	Ja	0	0	0 ^{Svar 11}	1		0	0	Ej svar	8	Bibehålla	
Värnamo kommun	Ja	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	1	Ej svar	1	Ej svar		2	Ej svar	40	Ej svar	Ej svar	
Sävsjö kommun	Ja **	Nej	Ja**	Ja**	Ja**	-	-	-	-		-	-	-	-	Bibehålla	
Vetlanda kommun	Nej	Ej svar	Nej	Nej	Nej	-	Ej svar	-	-		-	Ej svar	-	-	Öka	
Eksjö kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	Ja	-	1	-	5		-	-	-	12	Bibehålla	
Tranås kommun	Ja	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	5	Ej svar	2	Ej svar		18	Ej svar	Vet ej	Ej svar	Ej svar	

**) Köper/ har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun

	Fems det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?			Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?			Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?			Hur kommer insatserna se ut under 2013?			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010		2011	2012	2013
Uppvidinge kommun	Ej svar	Ja	Ej svar***	Ej svar***	Ej svar	***	***	Ej svar***	Ej svar	***	***	Ej svar***	Ej svar
Lessebo kommun	Ja	Ja	Ja***	Ja***	0	***	***	***	0	***	Vet ej***	***	Bibehålla
Tingsryds kommun	Ja	Ja	Ja***	Ja***	0	***	Vet ej***	***	1	***	***	***	Bibehålla
Alvesta kommun	Ja	Ja	Ja***	Ja***	4	***	***	***	6	***	***	***	Bibehålla
Almhults kommun	Ja	Ja	Ja***	Ja***	-	***	Vet ej***	***	4	***	4***	***	Bibehålla
Markaryds kommun	Ja	Ja	Ja***	Ja***	-	***	0***	***	-	***	6***	***	Bibehålla
Växjö kommun	Ej svar	Ja	Ja***	Ja***	Ej svar	6***	4***	5***	Ej svar	35***	13***	26***	Öka
Ljungby kommun	Ja	Ja	Ja***	Ja***	2	***	4***	***	16	***	20***	***	Bibehålla
Högsby kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	0	0	0	9	Vet ej	0	0	Bibehålla
Torsås kommun	Ej svar	Nej	Ja	Nej	Ej svar	-	1	-	Ej svar	-	2	-	Bibehålla
Mörbylånga kommun	Ja	Ej svar	Nej	Ej svar	1	Ej svar	-	Ej svar	2	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar
Hultsfreds kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	0	0	Ej svar	1	0	0	Ej svar	4	Bibehålla
Mönsterås kommun	Ja	Ja	Nej	Ja	0	1	-	1	0	5	-	4	Bibehålla
Emmaboda kommun	Ej svar	Ja	Nej	Ja**	Ej svar	Start 2011	-	0	Ej svar	-	-	0	Bibehålla
Kalmar kommun	Ja	Nej	Ja	Ja	0	-	1	1	0	-	7	5	Bibehålla
Nybro kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	1	2	1	10	4	10	6	Öka
Oskarshamn kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	-	1	Ej svar	1	-	2-3	Ej svar	6	Bibehålla

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

***) De åtta kommunerna i Kronobergs län samarbetar kring gruppsverksamheten Glimten.

För 2011 och 2013 redovisas samtliga grupper och deltagare under Växjö kommun.

Kommun	Finns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Västerviks kommun	Ja	Ej svar	Ej svar	Ja	2	Ej svar	Ej svar	8	13	Ej svar	Ej svar	40	Bibehålla
Vimmerby kommun	Ja	Nej	Nej	Nej	0	-	-	-	0	-	-	-	Bibehålla
Borgholms kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	2	1	0	5	6	5	0	Öka
Gotlands kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	3	0	15	-	15	0	Öka
Olofströms kommun	Ej svar	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	Ej svar	2	Ej svar	Ej svar	Ej svar	9	Ej svar	Ej svar
Karlskrona kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	2	0	0	3	7	0	0	Bibehålla
Ronneby kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	2	1	Ej svar	-	8	4	Ej svar	0	Bibehålla
Karlshamn kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	1	2	7	10	4	7	Bibehålla
Sölvesborgs kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	1	0	0	5	6	0	0	Bibehålla
Svalövs kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	3	2	2	5	5-7	11	10	Bibehålla
Staffanstorps kommun	Ja **	Ja	Ja **	Ja **	Vet ej	Vet ej	-	-	4	4	2	5	Öka
Burlövs kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja	Ej svar	1	1	1	Ej svar	7	5	6	Bibehålla
Vellinge kommun	Ej svar	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	Ej svar	1	Ej svar	Ej svar	Ej svar	6	Ej svar	Ej svar
Östra Göinge kommun	Ej svar	Nej	Ej svar	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Örkeby kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ej svar	1	1	Ej svar	Ej svar	6	8	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Bjuvs kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	-	-	2	3	4-5	5	12	18	Bibehålla
Kävlinge kommun	Ja **	Ej svar	Ja **	Ej svar	-	Ej svar	Vet ej	Ej svar	-	Ej svar	Vet ej	Ej svar	Ej svar

BLEKINGE LÄN | SKÅNE LÄN
GOTLANDS LÄN

**) Köper/ har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Fems det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Lomma kommun	Ja **	Ja**	Ja**	Ja**	Vet ej	Vet ej	-	0	4	4	2	0	Bibehålla
Svedala kommun	Ja	Ja	Ja**	Ja**	-	-	Vet ej	1	5	7	5	6	Bibehålla
Skurups kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	4	4-5	3	3	20	20	15	20	Bibehålla
Sjöbo kommun	Ja	Ej svar	Ja	Ja	0	Ej svar	2	2	0	Ej svar	15	17	Bibehålla
Hörby kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	1	1	0	4	4	5	0	Öka
Hörsös kommun	Ej svar	Ej svar	Ja**	Ja**	Ej svar	Ej svar	3	-	Ej svar	Ej svar	2	2	Bibehålla
Tomelilla kommun	Ja	Ej svar	Nej	Ja	1	Ej svar	-	1	5	Ej svar	-	6	Bibehålla
Bromölla kommun	Ej svar	Ej svar	Ja**	Ja**	Ej svar	Ej svar	0	-	Ej svar	Ej svar	3	-	Öka
Osby kommun	Ej svar	Nej	Ja	Ja	Ej svar	-	2	2	Ej svar	-	10	12	Bibehålla
Perstorps kommun	Nej	Ja	Nej	Nej	-	0	-	-	-	0	-	-	Bibehålla
Klippans kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	0	2	12	7	0	6	Bibehålla
Åstorps kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	1	0	2	5	5	0	-	Bibehålla
Båstads kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ja	Ej svar	Ej svar	Ej svar	1	Ej svar	Ej svar	Ej svar	4	Bibehålla
Malmö stad	Ej svar	Ja	Ja*	Ja	Ej svar	4	4	10	Ej svar	16	24	60	Öka
Lunds kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	5	8	5	2	30	40	20	10	Öka
Landskrona kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	3	1	1	12	8	6	6	Öka
Helsingborgs stad	Ja	Ja	Ja	Ja	5	3	17	2	27	18	92	15	Bibehålla

*) Gäller enbart en stadsdel i Malmö.

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Finns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Höganäs kommun	Ej svar	Ej svar	Ja**	Ja**	Ej svar	Ej svar	-	0	Ej svar	Ej svar	5	0	-
Eslövs kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja	Ej svar	4	4	2	Ej svar	24	25	10	Öka
Ystads kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	2	1	1	6	12	5	5	Öka
Trelleborgs kommun	Ej svar	Ja	Ej svar	Ja	Ej svar	2	Ej svar	2	Ej svar	12	Ej svar	12	Öka
Kristianstads kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	4	4	4	2	22	20	18	15	Öka
Simrishamns kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	3	2	3	4	17	9	13	24	Bibehålla
Ångelholms kommun	Ja	Ja	Ja	Nej	1	1	0	-	6	6	0	-	-
Hässleholms kommun	Nej	Nej	Ja**	Nej	-	-	0	-	-	-	0	-	Öka
Hylte kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	3	4	2	6	5	20	15	Bibehålla
Halmstads kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	4	3	4	6	22	23	25	20	Bibehålla
Laholms kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	2	2	8-10	14	10	9	Bibehålla
Falkenbergs kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	9	10	12	10	48	50	45	51	Bibehålla
Varbergs kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja	Ej svar	10	9	7	Ej svar	70	75	52	Bibehålla
Kungsbacka kommun	Ej svar	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	Ej svar	2	7	Ej svar	Ej svar	14	42	Bibehålla
Härnäs kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	7	3	8	4	35	16	50	22	Bibehålla
Partille kommun	Ja**	Ja	Ja**	Ja**	-	1	0	1	-	2	4	3	Bibehålla
Öckerö kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	1	2	1	8	5	9	4	Bibehålla

***) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Fems det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Stenungsunds kommun	Ja	Ej svar	Ja	Ja	5	Ej svar	5	4	53	Ej svar	36	25	Bibehålla
Tjörns kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	5	5	3	1	23	20	12	5	Bibehålla
Orust kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja**	Ej svar	2	2	1	Ej svar	12	12	6	Minska
Sotenäs kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	7	4	4	-	25	15-20	20	15	Bibehålla
Munkedals kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar	4	Vet ej	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Tanums kommun	Nej	Ja	Ja	Ja	-	Start 2011	1	1	-	Start 2011	7	2	Bibehålla
Dals-Eds kommun	Ja	Nej	Nej	Ej svar	1	-	-	Ej svar	5	-	-	Ej svar	Ej svar
Färgelanda kommun	Ja	Nej	Ej svar	Ej svar	2	-	Ej svar	Ej svar	14	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Ale kommun	Ja	Ja	Nej	Ej svar	Individuellt	1	-	Ej svar	14	5	-	Ej svar	Ej svar
Lerums kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja	Ej svar	1	2	1	Ej svar	20	10	6	Bibehålla
Vårgårda kommun	Ej svar	Ja	Ja	Nej	Ej svar	2	2	-	Ej svar	10	8	-	-
Bolebygd kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ej svar	0	2	Ej svar	Ej svar	0	15	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Gråstorps kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Essunga kommun	Ja	Ej svar	Nej	Nej	-	Ej svar	-	-	8	Ej svar	-	-	Bibehålla
Karlsborgs kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Nej	Ej svar	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar	-	Öka
Gullspångs kommun	Ej svar	Nej	Ja**	Ja**	Ej svar	-	1	0	Ej svar	-	0	-	Bibehålla
Tranemo kommun	Nej	Ej svar	Ja	Ja	-	Ej svar	1	2	-	Ej svar	2	6	Öka

***) Köper/ har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Fanns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?					Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?					Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?					Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	Ej svar	2010	2011	2012	2013	Ej svar	2010	2011	2012	2013	Ej svar	
Bengtstors kommun	Ja	Ja	Nej	Ej svar		1	1	-	Ej svar		8	10	-	Ej svar	Ej svar	
Melleruds kommun	Ja	Ja	Ja	Ja		2	2	2	1		14	14	12	8	Öka	
Lilla Edets kommun	Ja	Ja**	Ja	Ej svar		3	4	1	Ej svar		2	2	2	Ej svar	Ej svar	
Marks kommun	Ja	Ja	Ja	Ja		Vet ej	1	2	1		vet ej	2	7	2	Bibehålla	
Svenljunga kommun	Ej svar	Nej	Ej svar	Ja**		Ej svar	-	Ej svar	1		Ej svar	-	Ej svar	2	-	
Herrljunga kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja**		Ej svar	1	2	-		Ej svar	5	6	-	-	
Vara kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ej svar		Ej svar	Vet ej	Ej svar	Ej svar		Ej svar	Vet ej	Ej svar	Ej svar	Ej svar	
Götene kommun	Ej svar	Ja	Nej	Ja**		Ej svar	1	-	0		Ej svar	5	Ej svar	0	Öka	
Tibro kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar		Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar		Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	
Töreboda kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ja**		Ej svar	Ej svar	Ej svar	0		Ej svar	Ej svar	Ej svar	0	Öka	
Göteborgs stad	Ja**	Ja***	Ja*	Ja		6***	6***	1	2*		52***	52***	-	10*	Bibehålla	
Mölnåls kommun	Ja	Ja	Ja	Ja		3	4	4	2		16	20	20	12	Bibehålla	
Kungävs kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja		Ej svar	4	2	3		Ej svar	28	12	15	Bibehålla	
Lysekils kommun	Nej	Ej svar	Ej svar	Ej svar		-	Ej svar	Ej svar	Ej svar		-	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	
Uddevalla kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja		Ej svar	5	6	3		Ej svar	28	29	17	Bibehålla	
Strömstads kommun	Ej svar	Nej	Ej svar	Ej svar		Ej svar	-	Ej svar	Ej svar		Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar	
Vänersborgs kommun	Ja	Ja	Ja	Ja		4	3	4	3		20	12	20	15	Bibehålla	

*) Gäller enbart två stadsdelar i Göteborg (2012) respektive stadsdel förvaltningen Västra Hisingen (2013).

***) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

****) Uppgifterna gäller enbart Bona Via.

Kommun	Fems det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Trollhättans stad	Ja	Ja	Ja	Ja	?	5	7	5	?	25	47	18	Bibehålla
Alingsås kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	5	4	3	6	24	21	15	17	Bibehålla
Borås stad	Ja	Ja	Ja	Ja	4	3	6	-	17	14	20	-	Bibehålla
Ulricehamns kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	2	2	Ej svar	1	8	8	Ej svar	4	Bibehålla
Åmåls kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	0	0	Ej svar	1	0	0	Ej svar	3	Bibehålla
Mariestads kommun	Ja	Ej svar	Nej	Ja	2	Ej svar	-	-	8	Ej svar	-	-	Bibehålla
Lidköpings kommun	Ja	Ja	Ja	Ej svar	2	2	2	Ej svar	10	9	10	Ej svar	Ej svar
Skara kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	0	0	0	0	0	0	0	0	Bibehålla
Skövde kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	2	2	2	45	18	14	8	Bibehålla
Hjo kommun	Nej	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	-	-	Bibehålla
Tidaholms kommun	Nej	Ej svar	Ej svar	Ja**	-	Ej svar	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar	2	Bibehålla
Falköpings kommun	Ja	Nej	Ja	Ej svar	2	-	0 ^(barn 1-11)	Ej svar	8	-	0	Ej svar	Ej svar
Kils kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	1	1	10	10	6	7	Bibehålla
Eda kommun	Ej svar	Ja	Nej	Ej svar	Ej svar	2	-	Ej svar	Ej svar	8	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Torsby kommun	Ej svar	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	Ej svar	1	0	Ej svar	Ej svar	6	0	-
Storfors kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Nej	Ej svar	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar	-	Bibehålla
Hammarö kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	0	1	7	4	0	-	Bibehålla

***) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Fins det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Munkfors kommun	Ja **	Ja**	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	-	-	Bibehålla
Forshaga kommun	Ja **	Ja**	Ej svar	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Grums kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	0	1	1	2	0	6	6	12	Bibehålla
Årjängs kommun	Ja **	Ja	Ej svar	Ja	-	1	Ej svar	Start 2013	-	2	Ej svar	-	Bibehålla
Sunne kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	1	2	1	4	4	10	6	Öka
Karlstads kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	5	2	2	6	30	6	12	Bibehålla
Kristinehamns kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	2	2	11	11	11	10	Bibehålla
Filipstads kommun	Nej	Nej	Ja	Ja	-	-	0	0	-	-	0	0	Bibehålla
Hagfors kommun	Ja	Ja	Nej	Nej	1	0	-	-	3	0	-	-	Bibehålla
Arvika kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	2	2	1	8	12	11	7	Öka
Säffle kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	1	1	10	8	5	6	Bibehålla
Lekebergs kommun	Nej	Ja	Ja**	Ja**	-	2	-	-	-	12	2	3	Bibehålla
Laxå kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	1	1	1	3	2	3	4	Bibehålla
Hallsbergs kommun	Ja **	Ej svar	Ja**	Ja**	-	Ej svar	-	0	-	Ej svar	4	3	Bibehålla
Degerfors kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	1	1	1	7	6	3	4	Bibehålla
Hällefors kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Ljusnarsbergs kommun	Ja	Ja	Ja	Ej svar	0	0	0	Ej svar	0	0	0	Ej svar	Ej svar

ÖREBRO LÄN

**) Köper/ har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Fems det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Örebro kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	6	12	10	12	45	60	67	65	Bibehålla
Kumla kommun	Ja	Nej	Ja	Ja	0	-	0	2	0	-	0	4	Bibehålla
Askersunds kommun	Ja	Nej	Ja	Ja	1	-	0	0	5	-	0	0	Bibehålla
Karlskoga kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	3	2	3	9	12	12	15	Bibehålla
Nora kommun	Ja	Nej	Ej svar	Ja**	2	-	Ej svar	0	10	-	Ej svar	2	-
Lindesbergs kommun	Ja**	Nej	Ja	Ja	-	-	1	2	-	-	8	7	Bibehålla
Skinnskattebergs kommun	Ja	Ja	Nej	Nej	1	1	-	-	4	2	-	-	Öka
Surahammars kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	2	1	2	6-8	5-7	4	6	Bibehålla
Kungsörs kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	1	1	2	1	5	1	3	Bibehålla
Hallstahammars kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ej svar	1	0	Ej svar	Ej svar	3	0	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Norbergs kommun	Ja	Ej svar	Ej svar	Ej svar	0	Ej svar	Ej svar	Ej svar	e	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Västerås stad	Ja	Ja	Ja	Ja	6	6	3	3	26	24	16	16	Bibehålla
Sala kommun	Ej svar	Ja	Nej	Ej svar	Ej svar	0	-	Ej svar	Ej svar	0	-	Ej svar	Ej svar
Fagersta kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja	Ej svar	1	1	2	Ej svar	5	8	10	Bibehålla
Köpings kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	1	1	2	6	6	2	4	Bibehålla
Arboga kommun	Ja	Ej svar	Ja	Ja	1	Ej svar	3	2	2	Ej svar	13	4	Minska

***) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Fanns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Vansbro kommun	Ja	Ej svar	Ej svar	Ej svar	2	Ej svar	Ej svar	Ej svar	3	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Malungs kommun	Nej	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	-	-	Bibehålla
Gagnefs kommun	Ja	Nej	Ja	Ja	0	1	0	0	0	5	0	0	Bibehålla
Leksands kommun	Ja	Ja	Nej	Nej	0	0	-	-	0	0	-	-	Bibehålla
Rättviks kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	0	1	6	7	0	6	Minska
Orsa kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ej svar	1	0	Ej svar	Ej svar	5	0	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Ålvdalens kommun	Ja	Ja**	Ej svar	Nej	0	-	Ej svar	-	0	-	Ej svar	-	Bibehålla
Smedjebackens kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	0	1	0	0	0	2	0	0	Bibehålla
Mora kommun	Ja	Ja	Nej	Ja**	Vet ej	0	-	0	2	0	-	0	Bibehålla
Falu kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	2	3	4	5	8	16	24	Bibehålla
Borlänge kommun	Ja	Ja	Ja	Ej svar	4	6	3	Ej svar	23	35	18	Ej svar	Ej svar
Sätters kommun	Ja	Ja**	Ja**	Ja**	-	-	0	0	3	-	5	0	Öka
Hedemora kommun	Ja	Ja	Ja	Ej svar	0	1	0	Ej svar	0	4	0	Ej svar	Ej svar
Avesta kommun	Ja	Ej svar	Ej svar	Ja	3	Ej svar	Ej svar	1	12	Ej svar	Ej svar	5	Bibehålla
Ludvika kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	2	2	10	10	10	8	Öka
Ockelbo kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	3	2-3	2	0	6	7-10	7	0	Bibehålla
Hofors kommun	Ej svar	Ej svar	Ja**	Ja	Ej svar	Ej svar	Vet ej	Start 2013	Ej svar	Ej svar	4	-	Öka

**) Köper/har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun

	Fems det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Ovanåkers kommun	Ja	Ej svar	Ej svar	Ej svar	0	Ej svar	Ej svar	Ej svar	0	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Nordanstigs kommun	Nej	Ja	Ja	Ja	-	0	1	0	-	0	6	0	Öka
Ljustdals kommun	Ja	Ej svar	Nej	Nej	2	Ej svar	-	-	9	Ej svar	-	-	Bibehålla
Gävle kommun	Ej svar	Ja	Ja	Ja	Ej svar	6	5	5	Ej svar	36	30	35	Bibehålla
Sandvikens kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	4	6	4	3	50	40	35	11	Bibehålla
Söderhamns kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2-3	3	2	2	10-20	10	8	10	Öka
Bollnäs kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	3	3	11	14	17	17	Bibehålla
Hudiksvalls kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	3	10	2	2	15	60	10	16	Bibehålla
Ånge kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	1	0	1	4	4	0	4	Bibehålla
Timrå kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	0	0	1	2	0	0	5	20	Bibehålla
Härnösands kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	1	2	10	7	4	5	Bibehålla
Sundsvalls kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	2	5	6	16	15	35	36	Bibehålla
Kramfors kommun	Ej svar	Ej svar	Ja	Ja	Ej svar	Ej svar	0	0	Ej svar	Ej svar	0	0	Bibehålla
Sollefteå kommun	Ja	Ja	Ej svar	Nej	0	1	Ej svar	-	0	6	Ej svar	-	Öka
Örnsköldsviks kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	1	1	1	6	5	6	5	Bibehålla

Kommun	Finns det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Ragunda kommun	Nej	Ej svar	Ej svar	Ja**	-	Ej svar	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar	-	Bibehålla
Bräcke kommun	Ja	Ja	Ja	Ej svar	0	0	1	Ej svar	0	0	5	Ej svar	Ej svar
Krokoms kommun	Ja**	Ja	Ej svar	Ja**	-	2	Ej svar	2	-	Vet ej	Ej svar	-	Bibehålla
Strömsunds kommun	Ej svar	Ja	Nej	Ej svar	Ej svar	0	0	Ej svar	Ej svar	0	0	Ej svar	Ej svar
Åre kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	2	0	1	2	7	0	5	9	Bibehålla
Bergs kommun	Ja	Ej svar	Ej svar	Ja	0	Ej svar	Ej svar	-	0	Ej svar	Ej svar	5	Bibehålla
Härjedalens kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	2	2	2	6	14	12	10	Bibehålla
Östersunds kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	4	4	4	3	11	23	20	15	Bibehålla
Nordmalings kommun	Nej	Ja	Ja	Nej	-	1	2	-	-	2	3	-	Bibehålla
Bjurholms kommun	Nej	Nej	Ja**	Ja**	-	-	0	0	-	-	2	3	Bibehålla
Vindelns kommun	Nej	Nej	Ej svar	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Robertsfors kommun	Nej	Nej	Ej svar	Nej	-	-	Ej svar	-	-	-	Ej svar	-	Bibehålla
Norsjö kommun	Nej	Nej	Nej	Ja	-	-	-	0	-	-	-	0	Minska
Malå kommun	Ja	Ja	Ja	Ej svar	0	0	0	Ej svar	0	0	0	Ej svar	Ej svar
Storumans kommun	Nej	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	-	-	Bibehålla
Sorsele kommun	Nej	Nej	Nej	Nej	-	-	-	-	-	-	-	-	Bibehålla
Dorotea kommun	Nej	Ej svar	Nej	Ej svar	-	Ej svar	-	Ej svar	-	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar
Vännäs kommun	Nej	Nej	Ej svar	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar

JÄMTLANDS LÄN

VÄSTERBOTTENS LÄN

**) Köper/ har möjlighet att köpa plats i stödgrupp i annan kommun.

Kommun	Fems det särskilda stödgrupper för barn till missbrukare i kommunen?				Ungefär hur många stödgrupper har det funnits i kommunen?				Ungefär hur många barn har deltagit i stödgrupperna?				Hur kommer insatserna se ut under 2013?
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	
Vilhelmina kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	1	1	1	4	7	4	4	Bibehålla
Åsele kommun	Ja	Ej svar	Nej	Nej	1	Ej svar	-	-	0	Ej svar	-	-	Bibehålla
Umeå kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	3	2	4	5	20	10-12	21	30	Bibehålla
Lycksele kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	2	2	Ej svar	2	8	10	Ej svar	4	Bibehålla
Skellefteå kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	3	4	3	3	17	16	11	15	Öka
Arvidsjaur kommun	Ja	Nej	Nej	Nej	1	-	-	-	4	-	-	-	Bibehålla
Arjeplogs kommun	Ej svar	Ej svar	Ej svar	Nej	Ej svar	Ej svar	Ej svar	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar	-	Bibehålla
Jokkmokks kommun	Ja	Ja	Ej svar	Nej	2	2	Ej svar	-	15	8	Ej svar	-	Bibehålla
Överkalix kommun	Nej	Nej	Ja	Ej svar	-	-	0	Ej svar	-	-	0	Ej svar	Ej svar
Kalix kommun	Nej	Ja	Ja	Nej	-	0	0	-	-	0	0	-	Bibehålla
Övertorneå kommun	Nej	Nej	Ej svar	Nej	-	-	Ej svar	-	-	-	Ej svar	-	Bibehålla
Pajala kommun	Nej	Nej	Ej svar	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar	-	-	Ej svar	Ej svar	Ej svar
Gällivare kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	0	0	Ej svar	0	0	0	Ej svar	0	Bibehålla
Älvsbyns kommun	Ja	Ja	Ej svar	Ja	1	1-2	Ej svar	0	3	9	Ej svar	0	Bibehålla
Luleå kommun	Ja	Ej svar	Nej	Ja	2	Ej svar	-	0	3	Ej svar	-	0	Öka
Piteå kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	1	2	0	0	1	8	0	0	Bibehålla
Bodens kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	0	0	2	3	0	0	10	13	Bibehålla
Haparanda kommun	Ja	Nej	Ja	Ja	1	-	2	1	4	-	6	5	Bibehålla
Kiruna kommun	Ja	Ja	Ja	Ja	0	0	0	0	0	0	0	0	Öka

Litteratur

Rapporter om kommunernas stöd till barn som växer upp med missbruk

IOGT-NTOs Juniorförbund, 2005–2012

Familjer med missbruk

Anna-Bodil Bengtsson,
Ingegerd Gavelin, Liber 1996

Vändpunkten – Att arbeta med barn till alkoholister

Thomas Lindstein, Gothia 1995

De glömda barnen

Margaret Cork, CAN 1984

Missbrukarnas barn

Rita Christensen, Prisma 1993

Det ska aldrig få hända mig

Claudia Black
Natur och Kultur 1993

Om barnen i missbrukets skugga

Alkoholkommittén 2004

Barn i familjer med alkohol- och narkotikaproblem

Statens folkhälsoinstitut, 2008:28

Bli min mamma igen

Åsa Jinder, Bonniers 1991

Alkohol, alkvråål

Elisabeth Hagborg, Alfabeta 1999

Anhörig

Katerina Janouch, Pirat 2004

Svinalängorna

Susanna Alakoski
Albert Bonniers förlag 2006

Håpas att du trifs bra i fengselset

Susanna Alakoski
Albert Bonniers förlag 2010

Bergsprängardottern som exploderade

Lo Kauppi, Norstedts 2007

Mig äger ingen

Åsa Linderborg, Atlas, 2007

Flickan som inte fick finnas

Ethel G Ericsson, Norstedts 2007

Kärleksbarnet

Hillevi Wahl, Norstedts 2007

Hungerflickan

Hillevi Wahl, Norstedts 2010

Blåbärsmaskinen

Nils Claesson, Ruin 2009

När kalla nätter plågar mig med minnen av hur det var

Jessica Andersson, Lena Katarina
Swanberg, Albert Bonniers förlag 2009

Gabriellas resa

Elisabeth Hagborg, Tove Hennix
Olika förlag 2009

Vill inte gå hem

Therese Hercules
Hallgren & Björklund 2010

Om någon vrålar i skogen

Malin Biller, Optimal press 2010

Joy till världen

Viveka Sjögren, Libris förlag 2010

Lyssna på barnen

Barns funderingar kring vuxna och alkohol. Blå Bandet 2010

Jag älskar den pojken

Bosse Löthén, Telegram bokförlag 2010

Det ni inte såg

Patrik Sjöberg och Markus Lutteman, Norstedts 2011

Sara och den andra mamman

Olivia Trygg, Viktoria Olesen och Betty Regnström Larsson
Trygga barnen, 2011

Våga fråga, våga lyssna, våga agera

Madeleine Pousette
SKL Kommentus Media 2011

Felicia försvann

Felicia Feldt, Weyler förlag 2012

Föräldraskap och missbruk, Att ta upp frågor om föräldraskap i missbruks- och beroendevården

Socialstyrelsen 2012

Nätvandra! En instruktion i samtal med unga online

Fryshusets nätvandrare och Motala kommun. Kan laddas ner och beställas på www.motala.se/natvandrarna

Du satt på Karlavagnen

Caroline Nylander, Forum 2013

Jag är Zlatan

Zlatan Ibrahimovic, David Lagerkrantz, Albert Bonniers förlag 2011

Den osynliga pojken

Hazel Townson, Opal förlag 2003

Barn som anhöriga till patienter i vården – hur många är de?

Rapport 1 projektet "Barn som anhöriga", Nationellt kompetenscentrum Anhöriga 2013

"Barn som anhöriga – Konsekvenser och behov när föräldrar har allvarliga svårigheter eller avlider"

Socialstyrelsen 2013

Filmer

I skuggan av våldet

Måsen Film 2005

Kortfilm som skildrar barnets situation där våld i familjen är en del av vardagen.

Isblomma

Bona Via & duR Film 2009

Om Isa vars pappa är beroende av alkohol. Vänder sig till ungdomar i åldern 13 år och uppåt. www.bonavia.se

sara.nu

Om tonåriga Sara som växer upp med missbruk. Producerad i samarbete mellan Fritid Stenungsund och Nösnäsgymnasiet Stenungsunds kommun, med hjälp av Pelikanen stödcentrum för barn i Stenungsund. www.pelikanen.info

Den nødvendige samtalen

Film och häfte om det nödvändiga samtalet man måste ta med föräldrar som har en beroendeproblematik – för barnens skull. Borgestadsklinikken 2011. www.borgestadsklinikken.no

Filmade intervjuer

På Drugsmart finns filmade intervjuer där unga berättar om hur det var att växa upp med en förälder som missbrukar. www.drugsmart.com

Svinalängorna

Om barns utsatthet för vuxnas missbruk. Baserad på Susanna Alakoskis bok med samma namn. Finns att köpa som dvd. Kan även beställas för skolvisning via Svenska filminstitutet, www.sfi.se.

Sebbe

Sebbe är 15 år och älskar sin mamma för att han inte kan annat. Finns att köpa som dvd. Kan även beställas med filmhandledning för skolvisning via Svenska filminstitutet, www.sfi.se.

Som en Zorro

Två bästa kompisar: den ene bor i fina huset och får allt han pekar på. Den andre bor med sin mamma, som dricker lite för mycket och har morgonrock hela dagarna. Kan beställas med filmhandledning för skolvisning via Svenska filminstitutet, www.sfi.se.

Internet

Drugsmart, www.drugsmart.se

CAN:s sajt för information, chatt m.m. Särskild sida om missbruk i familjen med fakta, berättelser, hjälp och stöd. Kontaktuppgifter till landets stödgrupper.

Maskrosbarn, www.maskrosbarn.org

Ideell förening som stödjer ungdomar som har föräldrar som missbrukar och/eller är psykiskt sjuka.

Nätvandrarerna, www.natvandrarerna.se

Fryshusets nätvandrare är samtalskompisar online. En slags fritidsledare eller en extrakompis för den som vill.

Trygga Barnen, www.tryggabarnen.com

Stiftelse med syfte att hjälpa barn, ungdomar, föräldrar och anhöriga i familjer med beroendeproblematik.

Kunskap till praktik

www.kunskaptillpraktik.skl.se

Sveriges Kommuner och Landstings satsning på att förstärka barn- och föräldraperspektiv i missbruks- och beroendevården.

Nationellt kompetenscentrum Anhöriga

www.anhoriga.se

Tillsammans med Linnéuniversitetet samordnar man på uppdrag av Socialstyrelsen ett nationellt utvecklingsarbete av stöd till utsatta barn och ungdomar, bland annat barn i familjer med missbruk.

I den här rapporten redovisar vi om kommunerna har stödgrupper för barn som växer upp med alkohol- och drogberoende föräldrar. Vi ger också flera exempel hur man kan nå de barn som behöver stöd.

Läs även våra tidigare skrifter från år 2005–2012 där vi beskriver verkligheten för barnen och ger exempel på hur kommunerna jobbar med stödgrupper.

Rapporterna går att beställa på Junis hemsida.

www.junis.org